

FELSŐOKTATÁS

Magyarország Alaptörvényének „Szabadság és Felelősség” című fejezete XI. cikke kimondja, hogy minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez. Magyarország ezt a jogot a felsőoktatás vonatkozásában a képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú oktatással, továbbá az oktatásban részesülők törvényben meghatározottak szerinti anyagi támogatásával biztosítja.

A felsőoktatást generális jelleggel a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény (a továbbiakban: Nftv.) szabályozza. Az Nftv. 2012. szeptember 1. napján lépett hatályba, így a tanulmányi követelmények tekintetében a 2012/2013. tanévben tanulmányaikat megkezdő hallgatókra alkalmazandó. A korábbi felsőoktatási törvények (a 1993. évi felsőoktatási törvény és 2005. évi felsőoktatási törvény) alatt megkezdett képzésekről az Nftv. az átmeneti rendelkezések között rendelkezik. Állásfoglalásaink kialakítása során kiemelten figyelemmel vagyunk, hogy egy-egy panasz tárgya melyik törvény hatálya alá tartozik.

Az Nftv. szabja meg a felsőoktatás keretszabályait, amely törvény mellett további részletszabályokat tartalmaznak a következő jogszabályok. Az érettségire vonatkozóan a köznevelési törvény, illetve érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról szóló 100/1997. (VI. 13.) Korm. rendelet (a továbbiakban: érettségi rendelet), míg a felvétellel kapcsolatban a felsőoktatási felvételi eljárásról szóló 423/2012. (XII. 29.) Korm. rendelet (a továbbiakban: felvételi rendelet) tartalmaz rendelkezéseket. A felsőoktatás általános szabályait bontja ki a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 87/2015. (IV. 9.) Korm. rendelet (a továbbiakban: végrehajtási rendelet). A végrehajtási rendelet rendelkezik többek között a fogyatékossgal élő hallgatók részére nyújtható kedvezményekre és mentességekre vonatkozó szabályokról. A különböző ösztöndíjakra, támogatásokra és eljárási díjakra vonatkozó rendelkezéseket a felsőoktatásban részt vevő hallgatók juttatásairól és az általuk fizetendő egyes térítésekről szóló 51/2007. (III. 26.) Korm. rendelet (a továbbiakban: térítési és juttatási rendelet) szabályozza. A képzési és kimeneti követelmények, így többek között az érintett szakok idegennyelvi követelményei, a felsőoktatási szakképzések, az alap- és mesterképzések képzési és kimeneti követelményeiről, valamint a tanári felkészítés közös követelményeiről és az egyes tanárszakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló 8/2013. (I. 30.) EMMI rendelet módosításáról szóló 18/2016. (VIII. 5.) EMMI rendeletből (a továbbiakban: 18/2016. (VIII. 5.) EMMI rendelet) ismerhetők meg, amely rendeletet a 2017/2018. tanévben első évfolyamon tanulmányaikat kezdő hallgatókra, majd azt követően felmenő rendszerben kell alkalmazni. A legkésőbb 2016/2017. tanévben megkezdett tanulmányokra vonatkozóan továbbra is az alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló 15/2006. (IV. 3.) OM rendeletet (a továbbiakban: 15/2006. (IV. 3.) OM rendeletet) kell alkalmazni.

2020 minden szempontból rendkívüli év, amely megváltoztatta sokak életét. A koronavírus-járvány az oktatás szereplőire is hatással volt. Orbán Viktor miniszterelnök március 13-án

pénteken jelentette be, hogy hétfőtől a köznevelési intézményekben digitális munkarendet vezetnek be. Mivel az érettségi egyben felvételi vizsgaként funkcionál, így a köznevelésre vonatkozó szabályozást és intézkedéseket a 2020-ban érettségizők szempontjából vizsgáltuk, ennek jelentését, megállapításait az érettségire és felvételre vonatkozó fejezetben teljes terjedelmében ismertetjük. A felsőoktatásban az intézmények online oktatásra és vizsgáztatásra álltak át, amely új kihívásokat jelentett, és új garanciákat hívott életre, amelyeket a következőkben tárgyalt ügyekben részletezünk.

A 2020-ban történt felsőoktatásra vonatkozó jogszabályi változások közül az alábbiakat érdemes számba venni. A nyugdíjazási korfából várható pedagógushiány csökkentése céljából a felsőoktatási intézmények dönthettek a központi felvételi eljáráson kívüli párhuzamos tanári mesterképzésre történő felvételtől. A hátrányos helyzetű csoportok értelmezési köre kiegészítésre került a gyermekek otthongondozási díjában, gyermekük otthoni ápolása miatt ápolási díjban részesülőkkel a felsőoktatási felvételi eljárás kapcsán. A lemorzsolódás csökkentése érdekében 2020-tól lehetőség van az alapképzésben tanulmányokat folytatóknak felsőoktatási szakképzésre átvételre nyerni. Az oklevél kiállításának szabályait kibővítették a nem magyar nyelven folyó képzés esetére, amely esetben a diplomát magyar nyelven és a képzés nyelvén kell kiadni. Az alapképzésben vagy mesterképzésben megszerezhető szakképzettségek, tudományos fokozatok, címek vagy rövidítések esetén jogszabályi védelmet iktattak be a felsőoktatáson kívül szerzhető hasonló titulusokkal való összetéveszthetőség ellen.

2020. január 1-jén lépett hatályba a felvételi rendelet azon módosítása, amely emelt szintű érettségi vizsgához köti a felvétel lehetőségét. Az eredeti rendelkezés szerint bemeneti feltételként az emelt szintű érettségi vizsga mellett követelményként általános középfokú nyelvvizsgát is előírtak, azonban az ezzel kapcsolatos jelzésünkre is figyelemmel a szaktárca módosította ezen feltételeket, és 2020-ban ezen általános idegennyelvi követelménytől eltekintett a jogalkotó.

A járványhelyzettel összefüggésben 2020-ban – a teljesség igénye nélkül – a következőkről döntött a jogalkotó. A jogszabály megteremtette az online oktatást a felsőoktatásban a zárt rendszerű elektronikus távoktatás bevezetésével. A passzív félévek igénybevétele esetén nem számított bele a 2019/2020. tavaszi félév az egybefüggő szünetelésbe. Ezen tanévben tanulmányi okból nem került sor átsorolásra. A magyar állami ösztöndíj feltételein is módosítottak, így a képzési idő másfélszeres időtartamán belüli teljesítés, illetve a munkaviszony fenntartási kötelezettség határidejét kitölték egy évvel, továbbá ott, ahol az ösztöndíj visszafizetése esetén korábban részletfizetést engedélyezték, erre hat hónap halasztást lehetett kérni. A 2020. augusztus 31-ig teljesített záróvizsgák esetén nyelvvizsga amnesztiát hirdettek. A felvételi eljárásban idegen nyelvből tett részvizsga eredményéről kiállított nyelvvizsga bizonyítvány a 2020. évi általános felvételi eljárásban ugyanannyi többletpontra jogosított, mint a komplex vizsgák esetén. Záróvizsga, illetve doktori védés esetén a bizottságok létszámában eltérés volt megengedett az általános szabályok alól.

Több hallgató fordult hivatalunkhoz az online oktatással és vizsgázással összefüggésben. Az egyik magyartanárszakos hallgató azt kifogásolta, hogy az egyik tantárgyból az elrendelt online oktatás ellenére sem akart az oktató online számonkérést biztosítani. Egy nemzetközi képzésen tanulmányokat folytató panaszos szerint az ő képzésükön két héten át az összes vizsgát személyesen tartották. Egy másik hallgató édesanyja arra panaszkodott, hogy a személyesen tartott gyakorlatokba nem tudnak bekapcsolódni azok, akik hatósági karanténban vannak, és pótlást sem biztosít az intézmény. Egy szülő azzal kapcsolatban kifogásolta az iskola intézkedését, hogy a kollégiumi elhelyezést két nap alatt szüntették meg a járványügyi intézkedések kihirdetését követően. Tekintettel hivatalunk hatásköri szabályaira a hozzánk forduló panaszosokat tájékoztattuk a lehetőségeikről. (XIII/315/2020/OJBIT, XIII/619/2020/OJBIT, XIII/497/2020/OJBIT, XIII/631/2020/OJBIT)

A telefonon érkezett panaszok közül volt, aki az érettségi vizsga során kötelező maszkhasználatot kifogásolta autista gyermeke vonatkozásában, más érdeklődő a betegségét követően a vizsgaidőszak meghosszabbítását szerette volna. Érkezett panasz továbbá az Erasmus Plus költségeinek visszakövetelésével összefüggésben is, mivel a járvány miatt ideiglenesen hazajött a hallgató. Panaszosok sérelmezték azt is, hogy a középszintű érettségi vizsgával ellentétben emelt szinten nem lehetett szóban javítani a 12 %-ot elért, de 25 %-ot el nem ért írásbeli vizsgaeredményekkel rendelkező tanulóknak. Egy panaszos szerint egyetemi vizsgája során az oktató ordított vele, de mivel nem volt más jelen a zoom felületén, így nem tudta, hogyan tudná bizonyítani igazát. Tekintettel arra, hogy a hivatalunkhoz telefonon fordulóknak nem merítették ki a jogorvoslati lehetőségeiket, így tájékoztattuk ezzel kapcsolatos jogaikról.

A felsőoktatási területen hozzánk érkezett panaszokat hagyományosan három nagy csoportba osztjuk: az első csoportba az érettségi vizsgával és a felsőoktatási felvételi eljárással kapcsolatos ügyek kerülnek. A második csoportot a tanulmányi kötelezettségek teljesítésének gyakorlatát bemutató ügyek alkotják, míg a harmadik csoportba a felsőoktatási tanulmányok finanszírozásának kérdéseit érintő ügyek tartoznak.

ÉRETTSÉGI-FELVÉTELI A FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYEKBE

A 2020-as év a legtöbb embert váratlan helyzet elé állította, de különösen igaz ez a 2020 május-júniusi érettségi vizsgát teljesítő, középiskolai tanulmányaikat befejező tanulókra. Ezen érettségizők vonatkozásában – az egyéni jelzéseket figyelembe véve – hivatalból vizsgáltuk meg, hogy történt-e jogsértés az oktatáshoz való alapvető joggal kapcsolatban, ennek során a járványügyi szempontokat is megvizsgáltuk. Több opció merült fel, a nemzetközi gyakorlatot áttekintve megállapítható volt, hogy a helyzetre országonként eltérő megoldást alkalmaztak. A hazai írásbeli érettségi vizsgákat végül az eredeti időpontban tartották meg, a szóbeli vizsgákat pedig – néhány kivételtől eltekintve – nem tartották meg. A tanulók az utolsó pillanatig meggondolhatták magukat, ha bármely okból nem vállalták a tavaszi vizsgaidőszakban az érettségi vizsgák teljesítését, és így az őszi vizsgaidőszakban teljesíthették az írásbeli és szóbeli érettségi vizsgáikat. (XIII/244/2020/OJBIT, XIII/245/2020/OJBIT, XIII/246/2020/OJBIT)

A koronavírus-járvány miatt a 40/2020. (III. 11.) Korm. rendelettel 2020. március 11-én veszélyhelyzetet hirdetett ki a Kormány a járvány következményeinek elhárítása érdekében.

Ezt követően Orbán Viktor miniszterelnök személyesen jelentette be március 13-án, hogy – többek között – a köznevelési intézményekben új munkarendet vezetnek be. A másnap kihirdetett 1102/2020. (III. 14.) Kormányhatározat szerint 2020. március 16. napjától az iskolákban a nevelés-oktatás tantermen kívüli, digitális munkarendben került megszervezésre.

A digitális munkarend olyan módon került meghatározásra, hogy annak keretében a tananyag kijelölése, a tanulási folyamat ellenőrzése és támogatása a pedagógusok és a tanulók online vagy más, személyes találkozást nem igénylő kapcsolatában történik; a tananyag tantermen kívüli, digitális munkarend keretében történő átadása alkalmas legyen a tanuló tanulmányi követelményeinek teljesítésére. Az előbbieik végrehajtása érdekében sor került módszertani ajánlás kiadására; továbbá 2020. március 16. napjától a szülők igényei alapján, indokolt esetben munkanapokon biztosították a gyermekek, tanulók napközbeni kiscsoportos felügyeletét.

A Kormány 1101/2020. (III. 14.) Korm. határozata létrehozta a Koronavírus Oktatási Akciócsoportot, amely vezetőjének az Emberi Erőforrások Minisztériumának köznevelésért felelős államtitkárát, Dr. Maruzsa Zoltánt jelölte ki. A Kormány az Oktatási Akciócsoport feladataként a digitális távoktatáshoz szükséges szakmai és infrastrukturális feltételek biztosítását írta elő.

Dr. Maruzsa Zoltán 2020. április 2-án tett nyilatkozata szerint az Oktatási Akciócsoport az érettségi megszervezésén dolgozott. A helyzettel kapcsolatban elmondta, hogy több forgatókönyv is készült, a járványügyi helyzet alapján volt lehetséges ezek között döntést hozni, és a megfelelő ütemezést kiválasztani. Az Oktatási Akciócsoport vezetője még húsvét előttre ígérte, hogy az érettségivel kapcsolatos terveket nyilvánosságra hozzák.

Ezt követően, 2020. április 9-én az alábbiak szerint ismertette Dr. Maruzsa Zoltán a koronavírus-járvány elleni védekezésért felelős operatív törzs online sajtótájékoztatóján az Oktatási Akciócsoport érettségivel kapcsolatos javaslatait. Eszerint 2020 tavaszán csak az írásbeli érettségi vizsgákat tartanák meg. Hangsúlyozta, hogy az érettségi vizsgákat úgy kell megszervezni, hogy a köznevelési standardokon túl az megfelelően a járványügyi helyzetnek, a biztonsági elvárásoknak és a felsőoktatási

felvételi korrekt lebonyolíthatóságának is. Ezért egy helyiségben maximum 10 ember tartózkodhatott, megtartva egymás között a másfél méteres távolságot. Az érettségi bizonyítvány megszerzése előtti előrehozott és szintemelő vizsgák törlését is javasolták, ezzel a 113 ezer jelentkezőből 30 ezerrel lehetett csökkenteni az érettségizők számát. Szóbeli vizsga megtartását csak ott javasolták, ahol az írásbeli vizsga megtartása nem lehetséges (pl.: felmentés esetén).

A vizsgák időzítéséről ekkor az államtitkár azt mondta, hogy ha a járványügyi helyzet romlik, akkor minél előbb, ha javul, akkor minél későbbre kell azokat ütemezni május-június folyamán. A sajtótájékoztató idején arra készültek, hogy május 4-én elkezdik a vizsgákat.

A nemzetközi helyzet tekintetében az államtitkár beszámolt arról is, hogy az európai országok vagy az év végi eredményekből számított jegyekkel adják ki az érettségi bizonyítványt, vagy technikailag egyszerűsítik, rövidítik a vizsgákat. Ismertetése szerint az európai uniós országok többsége még nem hozott döntést az érettségik lebonyolításának mikéntjéről.

Mindezeket követően 2020. április 16-án Gulyás Gergely miniszter a Kormányinfón adott tájékoztatást az érettségi vizsgákkal kapcsolatban. A Kormány megtárgyalta az Oktatási Akciócsoport javaslatát, és az alábbiak szerint döntött.

A 2020. május-júniusi vizsgaidőszak érettségi vizsgáinak kivételes rendelkezéseit a 119/2020. (IV. 16.) Korm. rendelet szabályozta. A rendelet szerint a 2020. május-júniusban megszervezésre kerülő érettségi vizsgaidőszakban az érettségi rendelet, a 2019/2020. tanév rendjéről szóló 11/2019. (VII. 3.) EMMI rendelet, valamint az érettségi vizsga részletes követelményeiről szóló 40/2002. (V. 24.) OM rendelet (a továbbiakban: 40/2002. (V. 24.) OM rendelet) rendelkezéseit az e rendeletben foglalt eltérésekkel kellett alkalmazni.

Az írásbeli érettségi vizsgákat 2020. május 4. és 2020. május 21. között kellett lebonyolítani. Az így megszerzett érettségi vizsga a köznevelési törvény szerinti teljes értékű érettségi vizsgának minősül. A járványhelyzetre figyelemmel egyazon helyiségben írásbeli vizsgát tevő vizsgázók létszáma nem haladhatta meg a 10 főt.

Az érettségi vizsgatárgyak szóbeli és gyakorlati vizsgarészei nem kerültek megszervezésre, kivéve olyan vizsgatárgy esetében, amely középszinten csak szóbeli vizsgarésszel rendelkezik; ha a vizsgázó írásbeli vagy gyakorlati vizsga helyett szakértői vélemény és igazgatói döntés alapján szóbeli vizsgát tehet; mentesül az írásbeli vagy gyakorlati vizsga alól; ha szakértői döntés alapján a tanuló mentesítésre jogosult és szóbeli típusú nyelvvizsga egyenértékűséget kíván szerezni. Egyéb esetekben, az érettségi rendelet 45. §-ától és 54. §-ától eltérően a megfelelő fokú és típusú nyelvvizsga-egyenértékűséget a szóbeli vizsgarész teljesítése nélkül meg kellett állapítani. Testnevelés vizsgatárgyból szóbeli vizsgát kellett szervezni, míg vizuális kultúra vizsgatárgyból tett középszintű vizsga esetén a vizsgázó pontszámát az írásbeli vizsgarész alapján, gyakorlati vizsgarész nélkül kellett megállapítani.

Ha az írásbeli vizsgán a tanuló 12-25% között teljesített, szóbeli vizsgát tehetett. Az érettségi vizsga eredményét a megszervezett vizsgarészekon nyújtott teljesítmény alapján százalékos formában, egész szám meghatározásával kellett megállapítani, akkor is, ha a tanuló pótló vizsgára jelentkezett a korábbi vizsgaeredményének beszámítását kérve.

További járványellenes rendelkezés volt, hogy az érettségi vizsga megszervezésével összefüggő háttértevékenységek során történő kapcsolattartás módjának az elektronikus kommunikációt jelölte ki a Kormány.

Azért, hogy minél kevesebb vizsgázó legyen, az Oktatási Hivatal törölte az előrehozott és szintemelő érettségi vizsgákat, kivéve azon tanulókat, akik nem tudták a középiskola utolsó évfolyamát befejezni,

illetve a közösségi szolgálat teljesítését igazolni, és ezért a rendes érettségi vizsgajelentkezéseit változtatták előrehozott érettségi vizsgára. Továbbá a középiskola befejező évfolyamán tanulóknak is volt lehetőségük a szintemelő vizsgáikat teljesíteni.

Törölték az érettségi vizsgajelentkezést azon vizsgázó esetében, aki nem jelent meg az érettségi vizsgán vagy elmulasztotta a projektmunka határidőre történő leadását. Így tehát ebben az esetben nem volt mód a javító vagy pótló vizsgára való utasításra.

A megváltozott helyzetre figyelemmel a jogszabály engedte az utólagos módosítást (emelt szintről középszintre, és kizárólag idegen nyelvből középszintről emelt szintre), vagy törlést az érettségi vizsgajelentkezéssel kapcsolatban. Az erre vonatkozó kérelem benyújtásának határideje 2020. április 21. A rendelet meghatározta továbbá a vizsgatárgyak dátumait, továbbá az egyes eljárási határidőket.

A rendelethez kapcsolódó részletes tájékoztatás megtalálható volt az Oktatási Hivatal https://www.oktatas.hu/koznevelas/erettsegi/2020tavaszi_vizsgaidoszak/tajekoztato_specialis_szabalyo_k#18 portálján. Eszerint célnyelvi civilizáció, bibliaismeret, judaisztika, népművészet, valamint hittan azok a vizsgatárgyak, amelyek középszinten csak szóbeli vizsgarésszel rendelkeznek. Gyakorlati vizsgatárgyak az alábbiak: informatika (mindkét szinten), informatikai ismeretek (mindkét szinten), mozgóképkultúra és médiaismeret (középszinten), távközlési ismeretek (mindkét szinten) és vizuális kultúra (csak emelt szinten). A projektműkával érintett vizsgatárgyak a következők: ember- és társadalomismeret, etika (középszinten), emberismeret és etika (középszinten), gazdasági ismeretek (közép- és emelt szinten), mozgóképkultúra és médiaismeret (középszinten), nemzetiségi népismeret – horvát, német, roma/cigány, román, szerb, szlovák (középszinten), társadalomismeret (középszinten), valamint utazás és turizmus (középszint).

Dr. Maruzsa Zoltán az Operatív Törzs 2020. április 29-ei sajtótájékoztatóján az érettségi lebonyolításával kapcsolatban az alábbiakról adott tájékoztatást. Az első héten a vizsgák kilenc órákor kezdődtek, hogy a vizsgázók és a munkába közlekedők ne találkozzanak. A tömegközlekedési járatokat sűrítették, valamint a helyszínek közelében a forgalmat rendőrök segítették. A vizsgázóknak maszkot, a pedagógusoknak maszkot és kesztyűt, az intézményeknek kézfertőtlenítőt biztosították. Az intézmények takarítását is biztosították, a termeket szellőztették. Tehermentesítették a védett korosztályba tartozó pedagógusokat a vizsgáztatás alól. Elrendelték továbbá a bejáratok és kapuk nyitva tartását az akadálytalan belépés érdekében. Egy teremben maximum tíz vizsgázó lehetett, ők legalább másfél méterre ülhettek egymástól. A dolgozatokat pihentetést követően javították. Az ünnepi öltözettől is eltekintettek, bár ez eddig sem jogszabályon alapult. A környező országokból érkező vizsgázókat is fogadták.

Dr. Maruzsa Zoltán az országos tisztifőorvossal, Dr. Müller Ceciliával, a víruskutatásért felelős Jakab Ferenc professzorral és a legnevesebb járványügyi szakértőkkel egyeztetett, akik az érettségi vizsgák mielőbbi megtartását javasolták.

A hivatalunk által feldolgozott adatok alapján a különböző európai országok eltérő döntéseket hoztak az érettségi megszervezésére.

Szlovákiában az április végi bejelentés alapján nemcsak az írásbeli, hanem a szóbeli érettségit is eltörölték a koronavírus-járvány miatt. A középiskolások ehelyett az elmúlt négy évben megszerzett jegyek átlaga alapján kapták meg a végső értékelést az érettségi bizonyítványban.

Ausztriában az április 20-ai hírek szerint az érettségi vizsgák időpontját két héttel későbbre tolták, ezáltal a tanulóknak három hét felkészülési idő állt rendelkezésükre. Az érettségire május 26. és 29. között, illetve június 3-án kerülhetett sor. A 2020. évi vizsga abban különbözött a megszokottól, hogy a

tanulók legfeljebb három tantárgyból tehettek érettségi vizsgát írásban. A végső vizsgajegy megállapítása a végzős osztályok korábban elért iskolai teljesítményének beszámításával történt. Az arány: 70 % (vizsga) és 30 % (osztályzatok). Szóbeli érettségi vizsgát azok a tanulók tehettek, akik az adott tantárgyból elégtelen érdemjegyet szereztek, és javítani kívántak.

Szlovéniában a kormány május első napja után megvizsgálta, és az aktuális járványügyi helyzet függvényében döntött arról, hogy az érettségi előtt álló diákok visszatérhetnek-e az iskolákba.

Szerbiában a hazaitól eltérő oktatási rendszer szerint tanulnak a diákok, így a próba-kisérettségi megtartásának vonatkozásában kellett döntést hozniuk. Az április közepi döntés értelmében Szerbiában a próba-kisérettségit online formában szervezték meg.

Romániában az április végi bejelentés alapján a koronavírus-járvány terjedése ellen elrendelt szükségállapot május 15-i megszűnése után sem nyitották meg az iskolákat és az egyetemeket. A végzős évfolyamok (8., 12. osztályosok) a június 2–12. közötti periódusban visszatérhettek az iskolákba gyakorolni a vizsgákra. A képességvizsga 2020. június 15-én kezdődött, az érettségi június 22-én, ez utóbbi esetben először az írásbeliket szervezték meg, majd a szóbeliket. A gyermekek biztonsága érdekében óvintézkedéseket hoztak, a fertőtlenített tantermekben legfeljebb 10 tanuló tartózkodhatott egyszerre, a távolságtartás szabályait betartva.

Ukrajnában 2020. május 11-től kezdődően szakaszokban tervezték a karantén feloldását. A második szakasz keretében újraindult a tanítás az iskolák kibocsátó osztályaiban, illetve a felkészülés a ZNO-ra (érettségi és egyben felvételi forma). Erre akkor nyílhatott lehetőség, amennyiben az új esetek száma egymást követő 10 napon át folyamatosan csökken, beáll, avagy nő a gyógyult betegek száma.

Lengyelországban április elején jelentette be a kormányfő, hogy az érettségi vizsgákat elhalasztják. A döntés értelmében az eredetileg májusra tervezett érettségi vizsgákat leghamarabb júniusban tarthatták meg, ezek időpontjáról a diákokat legalább egy hónappal korábban értesítették.

Csehországban az oktatásügyi miniszter április közepi nyilatkozata szerint az általános iskolások többsége május második felében térhetett vissza a padokba. A végzős középiskolások számára lehetővé tették az érettségi vizsgákat, az egyetemek és főiskolák végzős hallgatói számára pedig az államvizsgákat.

Németország bajorországi tartományában az érettségi vizsgák megkezdését 2020. április 30-ról 2020. május 20-ra kellett halasztani. Berlinben 2020. április 20-tól kezdődtek az érettségi vizsgák. Az április elején közzétett információk alapján különleges szabályokat hoztak a vizsgák lebonyolítására. Tantermenként a jelenlévő tanulók számát 10 főben maximalizálták, illetve előírták fertőtlenítőszeres, egyszer használatos kesztyűk használatát, továbbá a távolságszabályok (1,5 - 2 méter) betartását. A diákokat előzetesen tájékoztatták, hogy mely időkereten belül tartózkodhatnak az iskolában. Az érettségi vizsga megkezdése előtt a tanulóknak alá kellett írniuk, hogy vállalják és betartják az összes szabályt, továbbá, hogy nincsenek előírt hatósági karanténban, és nem állnak kapcsolatban koronavírussal megfertőződött személlyel.

Az egyes európai országok különböző módokon reagáltak és hoztak döntéseket az érettségi vizsgák lebonyolításáról. Egyértelmű ugyanakkor az is, hogy nem volt olyan megoldás, mely kizárólagos mintaként szolgálhatott volna a hazai érettségi kapcsán.

A kialakult helyzettel kapcsolatban fontos hangsúlyozni, hogy az érettségi és a felvételi ezer szállal kötődik egymáshoz. Az érettségi rendszer 2005-ös átalakítását követően a magyar oktatás rendszerében az érettségi vizsga kiemelten fontos, mivel az érettségi vizsgán nyújtott teljesítmény alapján történik központilag a besorolási döntés, és ezáltal az egyetemi felvételi döntés meghozatala.

Magyarország Alaptörvényének Szabadság és Felelősség című fejezete XI. cikke kimondja, hogy minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez. Magyarország ezt a jogot a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével, az ingyenes és kötelező alapfokú, az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú, valamint a képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú oktatással, továbbá az oktatásban részesülők törvényben meghatározottak szerinti anyagi támogatásával biztosítja.

A művelődéshez való jogon túl a további alapvető jogokról az Alaptörvény a Szabadság és felelősség című részben rendelkezik. A XV. cikk (4)-(5) bekezdései szerint Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti. Magyarország külön intézkedésekkel védi a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket. A XVI. cikk (1) bekezdése szerint minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz. A XVII. cikk (3) bekezdése szerint minden munkavállalónak joga van az egészségét, biztonságát és méltóságát tiszteletben tartó munkafeltételekhez. A XX. cikk (1) bekezdése alapján mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez.

Fontos kiemelni, hogy 2020. március 11-től különleges jogrend volt hatályban, a Kormány veszélyhelyzetet hirdetett ki. Az Alaptörvény az alábbiak szerint rendelkezik a veszélyhelyzetről az 53. (1)-(4) bekezdéseiben. A Kormány az élet- és vagyónbiztonságot veszélyeztető elemi csapás vagy ipari szerencsétlenség esetén, valamint ezek következményeinek az elhárítása érdekében veszélyhelyzetet hirdet ki, és sarkalatos törvényben meghatározott rendkívüli intézkedéseket vezethet be. A Kormány a veszélyhelyzetben rendeletet alkothat, amellyel – sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – egyes törvények alkalmazását felfüggesztheti, törvényi rendelkezésektől eltérhet, valamint egyéb rendkívüli intézkedéseket hozhat. A Kormány (2) bekezdés szerinti rendelete tizenöt napig marad hatályban, kivéve, ha a Kormány – az Országgyűlés felhatalmazása alapján – a rendelet hatályát meghosszabbítja. A Kormány rendelete a veszélyhelyzet megszűnésével hatályát veszti. E különleges jogrend keretében alkotta meg a Kormány az érettségi vizsgák lebonyolítására vonatkozó szabályokat.

Összegezve a vizsgálatot megállapítottuk, hogy az érettségi megszervezéséről szóló döntést folyamatosan segítették a járványügyi szakemberek, az akciócsoportok és az Operatív Törzs. A járványügyi szakemberek ezen jelentés elkészültéig az érettségi vizsgák mielőbbi megtartását javasolták.

A különleges jogrend keretén belül hozott rendelkezések azt szolgálták, hogy az érettségi vizsgák megfeleljenek az Alaptörvény rendelkezéseinek, nevezetesen biztosítsák a művelődéshez való jogot a köznevelésben és a felsőoktatásban is, és érvényesüljön az esélyegyenlőség. A fogyatékkal élők jogait biztosította az a rendelkezés, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók szóbeli vizsgát tehetnek.

A köznevelési államtitkár által ismertetett feltételek a biztonságos vizsgázást szolgálták, amellyel védtek a tanulók és a tanárok egészségét, biztonságát és méltóságát.

A Kormány rendeletében alapos indoknak nevezte a kijárási korlátozás szempontjából a vizsgázást, a közlekedési vállalatok különleges megoldásokkal segítették a vizsgák lebonyolítását, a rendőrség pedig segítette a forgalmat az iskolák környékén.

A tanulók bármikor dönthettek úgy, hogy mégsem vizsgáznak, e döntésüket nem kellett indokolniuk. A felelős döntésükhöz minden információ a rendelkezésükre állt.

A fentiek figyelembevételével megállapítottuk, hogy az érettségi vizsgák megszervezése nem sértett oktatási jogot. A járványügyi szakemberek javaslatai alapján született feltételek mindegyike az élet, testi épség, egészség védelmében született, ezek betartása minden résztvevőnek elemi érdeke volt.

A 2020-as érettségi vizsgák megszervezésére olyan körülmények között került sor, amelyre nem volt példa a második világháború óta. Tanárok, diákok és szülők, tankerületek, kormányhivatalok és minisztériumok szoros és felelősségteljes együttműködésére volt szükség, hogy sikeresek lehessünk. Orvosok, kutatók segítették folyamatosan a döntéshozókat, a rendőrök, busz- és villamosvezetők munkája támogatta a diákokat.

Álláspontunk szerint mindenki igyekezett minden segítséget és támogatást megadni a tanulóknak, hogy sikeres érettségi és felvételi vizsgát tegyenek. (XIII/292/2020/OJBIT)

Az érettségi vizsga a középiskola utolsó évfolyama előtt is teljesíthető előrehozott érettségi vizsgával. Erre alapvetően idegen nyelvből, informatikából, illetve olyan tantárgyból van lehetősége a tanulóknak, amely a középiskola tanterve szerint az utolsó évet megelőzően lezárul. Fontos és garanciális jelentőségű, hogy az ezzel kapcsolatos szabályozás megváltoztatásánál is érvényesüljön a kellő felkészülési idő.

Hivatalunkhoz több panasz érkezett tanulóktól és szülőktől egyaránt az előrehozott érettségire vonatkozó jogszabályi változásokkal összefüggésben. A panaszosok a kérdéskörrel kapcsolatban kifogásolták, hogy többéves felkészülést követően mégsem tehetnek informatikából előrehozott érettségi vizsgát, mert előzetesen hiába teljesítik osztályozó vizsgával a tantárgyra meghatározott követelményeket, a jogszabályi változás miatt elesnek ettől a lehetőségtől, mivel a 12. évfolyamban az érintett iskolákban a pedagógiai program szerint még oktatják az informatika tantárgyat.

Az érettségi rendelet 9. § (3) bekezdése 2019. november 28-ig az alábbi rendelkezést tartalmazta: „előrehozott érettségi vizsga a tanulói jogviszony fennállása alatt, a helyi tantervben a jelentkező számára az adott tantárgyra vonatkozóan meghatározott követelmények teljesítését követően a középiskolai tanulmányok teljes befejezését megelőző első vagy második tanév május-júniusi vizsgaidőszakában első alkalommal letett érettségi vizsga, amelyre a 12. § (1) bekezdésében meghatározott idegen nyelvekből, továbbá informatikából kerülhet sor. Előrehozott érettségi vizsga továbbá a 12. § (15)-(16) bekezdésben meghatározott vizsga.”

Ezen rendelkezést módosította az egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról szóló 278/2019. (XI. 21.) Korm. rendelet, így az érettségi rendelet 9. § (3) bekezdésének a 2019. november 29. és december 19. közötti időállapota szerint előrehozott érettségi vizsga a tanulói jogviszony fennállása alatt, az érettségi bizonyítvány megszerzése előtt egyes érettségi vizsgatárgyból első alkalommal letett érettségi vizsga, amely letehető a 12. § (1) bekezdésében meghatározott idegen nyelvekből, kizárólag a középiskolai tanulmányok teljes befejezését megelőző első vagy második tanév vizsgaidőszakaiban, továbbá olyan érettségi vizsgatárgyból, amelyeknél a tanuló számára az adott vizsgatárgy vizsgájára való jelentkezés feltételeinek teljesítéséhez szükséges tantárgy, tantárgyak tanítása a középiskola helyi tanterve szerint a középiskolai tanulmányok befejezését megelőző tanévek valamelyikében lezárul, az adott tanév sikeres befejezését követő első vizsgaidőszakban.

Ezt követően az egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról szóló 321/2019. (XII. 19.) Korm. rendelet ismét módosította a fenti rendelkezést, így 2019. december 20-tól az érettségi rendelet 9. § (3) bekezdése az alábbiak szerint rendelkezik: előrehozott érettségi vizsga a tanulói jogviszony

fennállása alatt, az érettségi bizonyítvány megszerzése előtt egyes érettségi vizsgatárgyból első alkalommal letett érettségi vizsga, amely letehető a 12. § (1) bekezdésében meghatározott idegen nyelvekből, kizárólag a középiskolai tanulmányok teljes befejezését megelőző első vagy második tanév vizsgaidőszakában, továbbá olyan érettségi vizsgatárgyból, amelyeknél a tanuló számára az adott vizsgatárgy vizsgájára való jelentkezés feltételeinek teljesítéséhez szükséges tantárgy, tantárgyak tanítása a középiskola helyi tanterve szerint a középiskolai tanulmányok befejezését megelőző tanévek valamelyikében lezárul, először a középiskolai tanulmányok teljes befejezését megelőző első vagy második tanév május-júniusi vizsgaidőszakában, valamint az azt követő vizsgaidőszakokban.

A panaszosok azt sérelmezték, hogy az erőfeszítéseik hiábavalóak voltak az előrehozott informatika érettségi vizsgára vonatkozóan, és nem érvényesült a szabályozás megváltoztatásával kapcsolatban a kellő felkészülési idő garanciája.

A panaszosok által jelzett ügyben vizsgálatot indítottunk, melynek keretében az Emberi Erőforrások Minisztériumának Köznevelésért Felelős Államtitkárságához fordultunk.

Az államtitkárság nyilatkozatában kifejtette, hogy az érettségi rendelet 2019. december 20-ától hatályos módosítása kiszélesítette az előrehozott érettségi vizsgák lehetőségét azzal, hogy egyrészt az őszi vizsgaidőszakban is lehetőséget biztosít előrehozott érettségi vizsga letételére, másrészt, hogy a helyi tantervben meghatározott követelmények teljesítését követően az informatikán kívül egyéb pl. kémia, földrajz, stb. tantárgyakból is lehetőség nyílik előrehozott érettségi vizsgát tenni az érettségi rendelet módosított 9. § (3) bekezdése szerint. Az előrehozott érettségi vizsga módosításával tehát nem volt cél az informatika érettségi tantárgy előrehozott vizsgáztatási gyakorlatának megváltoztatása.

A köznevelési terület nyilatkozatában nem tért ki arra az esetre, mikor az informatika tantárgy oktatása a helyi tanterv rendelkezései alapján a 12. évfolyamig kötelező.

A rendelkezésünkre álló dokumentumok és a jogszabályok összevetése kapcsán megállapítottuk, hogy az érettségi rendelet módosítása következtében azon tanulók, akik számára iskolájuk helyi tanterve értelmében az informatika tanulása a 12. évfolyamig kötelező, elesnek attól a lehetőségtől, hogy előrehozott érettségi vizsgát tegyenek a tantárgyból. E tanulók a korábbi szabályozás alapján tervezték meg és kezdték el a felkészülést az előrehozott érettségire. Mivel a jogszabály hatálybalépése (2019. december 20.), úgy zárta ki őket az előrehozott érettségi vizsgára jelentkezésből, hogy esélyük sem lehetett felkészülni a megváltozott előírások betartására.

A fentiekre hivatkozással megállapítottuk, hogy a jogszabály módosításának azonnali hatályba léptetése nem adott elegendő felkészülési időt az érintettek számára. Ennek következtében sérültek azon tanulók jogai, akik elestek az előrehozott érettségi vizsga letételének lehetőségétől.

A fentiekre tekintettel jogalkotási javaslattal fordultunk az emberi erőforrások minisztere felé, hogy az érettségi vizsga szabályainak módosításakor mindig biztosított legyen a tanulók, érintettek számára a megfelelő felkészülési idő. A javaslatunk azért volt jövőre irányuló, mert az aktuális érettségi vizsgára történő jelentkezés határidejéig már nem volt mód a jogszabály módosítására. Egyúttal azt is kezdeményeztük, hogy vizsgálta meg a jogszabály módosításának lehetséges módjait.

A jogalkotási javaslatunkat követően az érettségi rendelet 2020. szeptember 1-től hatályos rendelkezése rendezte az informatika előrehozott érettségi vizsgára jelentkezők helyzetét. Az e dátumtól hatályos 9. § (3) bekezdés a) pontja szerint előrehozott érettségi vizsga a tanulói jogviszony fennállása alatt, az érettségi bizonyítvány megszerzése előtt egyes érettségi vizsgatárgyból első alkalommal letett érettségi vizsga, amely letehető a 12. § (1) bekezdésében meghatározott idegen nyelvekből, informatikából a középiskolai tanulmányok teljes befejezését megelőző második tanév május-júniusi vizsgaidőszakában,

valamint az azt követő vizsgaidőszakokban, így tehát a tanulóknak az informatika tantárgyból ismételten lehetségessé vált előrehozott érettségi vizsgát teljesíteni. (XIII/66/2020/OJBIT, XIII/103/2020/OJBIT)

Az érettségire történő felkészülésben lényeges, hogy a tanuló és a szülő a követelményekről előzetesen tudjon tájékozódni. Az érettségi vizsgatárgyak általános követelményeit az érettségi rendelet második része tartalmazza, de a konkrét érettségi követelmények, így az érettségi tételek intézményenként eltérőek lehetnek.

Egy panaszos az érettségi tételek rendelkezésre bocsátásával összefüggésben kérte hivatalunk tájékoztatását. A beadványozót a következőkről tájékoztattuk.

A köznevelési törvény 72. § (5) bekezdésének b) és d) pontjai szerint a szülő joga különösen, hogy gyermeke fejlődéséről, magaviseletéről, tanulmányi előmeneteléről rendszeresen részletes és érdemi tájékoztatást, neveléséhez tanácsokat, segítséget kapjon, továbbá hogy írásbeli javaslatát a nevelési-oktatási intézmény vezetője, a nevelőtestület, az óvodaszék, iskolaszék, kollégiumi szék, a pedagógus megvizsgálja, és arra a megkereséstől számított tizenöt napon belül az óvodaszéktől, iskolaszéktől, kollégiumi széktől legkésőbb a tizenötödik napot követő első ülésen érdemi választ kapjon. A szülői tájékoztatás eszköze tipikusan a napló, a tájékoztató füzet, a szülői értekezlet, a fogadó óra, a pedagógusok egyéni fogadó órája.

Beadványával kapcsolatban tájékoztattuk a panaszost, hogy a köznevelési törvény 9. § (2) bekezdése szerint a tanuló érettségi vizsgára történő felkészítése a kötelező tanórai foglalkozások keretében történik. Az érettségi vizsgára történő felkészülést az iskola a választható tanórai foglalkozások keretében segíti.

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 7. § (1) bekezdés bg) és bh) pontjai szerint az iskola pedagógiai programja meghatározza középiskola esetén azon választható érettségi vizsgatárgyak megnevezését, amelyekből a középiskola tanulóinak közép- vagy emelt szintű érettségi vizsgára való felkészítését az iskola kötelezően vállalja, továbbá annak meghatározását, hogy a tanulók milyen helyi tantervi követelmények teljesítése mellett melyik választható érettségi vizsgatárgyból tehetnek érettségi vizsgát; középiskola esetén az egyes érettségi vizsgatárgyakból a középszintű érettségi vizsga témaköreit.

Az érettségi tételekre vonatkozó szabályok tehát az intézmény pedagógiai programjában szerepelhetnek, javasoltuk a panaszosnak, hogy tanulmányozza azokat. Tájékoztattuk továbbá a beadványozót, hogy az ember- és társadalomismeret, etika, továbbá az emberismeret és etika tantárgyakra vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket a 40/2002. (V. 24.) OM rendelet tartalmazza.

A panaszost a jogszabályi rendelkezéseken túl tájékoztattuk jogorvoslati lehetőségeiről. (XIII/167/2020/OJBIT)

Minden évben érkezik kérdés arra vonatkozóan, hogy mi a teendő egy megsemmisült bizonyítvány, illetve érettségi bizonyítvány esetén. Tekintettel arra, hogy az eredeti okirat egyszer állítható ki, így ha az elveszik vagy megsemmisül, a törzslapon található adatok alapján másodlatot lehet kiállítani a kérelmező részére.

Egy panaszos megsemmisült érettségi bizonyítványával kapcsolatban kérte hivatalunk segítségét. Kérdésével összefüggésben a beadványozót az alábbiakról tájékoztattuk.

Az érettségi rendelet 51. § (1)-(4) bekezdései szerint az elveszett, megsemmisült érettségi bizonyítványról, tanúsítványról másodlatot lehet kiállítani, a törzslap alapján. A másodlatban mindazokat az adatokat fel kell tüntetni, amelyek az érettségi bizonyítványban szerepeltek. A másodlatot a kiállításra jogosult intézmény vezetője írja alá, és látja el az intézmény körbélyegzőjének lenyomatával. Ha törzslap hiányában másodlat nem állítható ki, a középiskolai bizonyítványban szereplő záradék alapján a vizsgabizottságot működtető intézmény – kérelemre – igazolást állít ki arról, hogy az érettségi vizsgát sikeresen letették, és az érettségi bizonyítványt kiállították. Az Oktatási Hivatal az érettségi bizonyítványok kiadásáról készített központi nyilvántartás alapján – kérelemre – igazolványt állít ki arról, hogy az érettségi vizsgát sikeresen letették, és az érettségi bizonyítványt kiállították. Az igazolványért – a (3) bekezdésben meghatározott kivétellel – a kiállítás napján érvényes kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) húsz százalékának megfelelő díjat kell befizetni az Oktatási Hivatal számlájára. A (1)-(2) bekezdésben szabályozott okiratokat a bizonyítvány tulajdonosának kérésére, továbbá az Nkt. 41. § (5) bekezdésében felsoroltak megkeresésére lehet kiállítani. A b) pont alapján kiállított bizonyítvány kiállítása ingyenes. A (2) bekezdésben szabályozott eljárás során megállapítható díj esetében alkalmazni kell az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 33. §-át, 81. §-át és 88. §-át. (XIII/68/2020/OJBIT)

A felsőoktatási felvételi eljárásra 2014-ben hirdették ki, hogy két fontos változás lép hatályba 2020-tól kezdődően a felsőoktatási intézménybe jelentkezőkre vonatkozóan: a nyelvvizsga-követelmény, amely végül nem lépett hatályba, és a kötelező emelt szintű érettségi vizsga szükségessége minden jelentkező esetében. A kétszintű érettségi bevezetése előtt érettségi vizsgát teljesítő jelentkezők azonban felsőfokú oklevéllel vagy a felsőoktatási intézményben szervezett felvételi szakmai vizsgával kiválthatják az emelt szintű érettségi vizsgára vonatkozó követelményt.

Egy panaszos azzal kapcsolatban nyújtott be panaszt, hogy a 2020. évi általános felvételi eljárásban emelt szintű érettségi meglétét írták elő, azonban ennek hiányában a panaszos korábban szerzett érettségi eredményeivel nem sikerült felvételt nyernie felsőoktatási intézménybe. A panaszos szerint ez hátrányos a korábban érettségi vizsgát teljesített jelentkezőkre. Az érintetteket nem értesítették időben a változásról.

A felsőoktatási felvételi eljárásra történő jelentkezéssel kapcsolatban a felvételi rendelet 23. § (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy alapképzésre, osztatlan képzésre – az (1) bekezdésben foglaltak mellett, a (4) bekezdésben szabályozott kivétellel – az a jelentkező vehető fel, aki legalább egy emelt szintű érettségi vizsgát tett, vagy felsőfokú végzettséget tanúsító oklevéllel rendelkezik.

Ezen rendelkezést még a felvételi rendelet módosításáról szóló 335/2014. (XII. 18.) Korm. rendelet 10. § (2) bekezdése kívánta bevezetni 2020. január 1-től az alábbiak szerint:

„A Rendelet 23. §-a a következő (3) és (4) bekezdésekkel egészül ki: Alapképzésre, osztatlan képzésre – az (1) bekezdésben foglaltak mellett, a (4) bekezdésben szabályozott kivétellel – az a jelentkező vehető fel, aki

a) legalább B2 szintű, általános nyelvi, komplex nyelvvizsgával vagy azzal egyenértékű okirattal rendelkezik és

b) legalább egy emelt szintű érettségi vizsgát tett vagy felsőfokú végzettséget tanúsító oklevéllel rendelkezik.”

Ez a rendelkezés még a hatályba lépés előtt módosításra került a felsőoktatási felvételi eljárással összefüggésben egyes kormányrendeletek módosításáról szóló 261/2019. (XI. 14.) Korm. rendeletben. A fent hivatkozott jelenleg hatályos szabályozással rendelte hatályba léptetni a rendelkezést 2019. szeptember 15-től. Így tehát az eredeti koncepcióból kikerült az idegennyelvi kötelezettség.

A 2019. december 19-én közzétett 2020. évi felsőoktatási felvételi tájékoztató (a továbbiakban: Tájékoztató) „Felvételi követelmény: emelt szintű érettségi vizsga” című 2.1. pontja szerint alapképzésre és osztatlan mesterképzésre az a jelentkező vehető fel, aki legalább egy emelt szintű érettségi vizsgát tett, vagy felsőfokú végzettséget tanúsító oklevéllel rendelkezik.

A fenti követelmény már 2014. december 18-án, a 2014. évi 179. számú Magyar Közlönyben kihirdetésre került, a jelenleg hatályos szabályozás pedig mind a jogszabályok, mind a Tájékoztatóban megjelent információk alapján megismerhetőek voltak a felsőoktatási intézménybe jelentkezők számára.

A korábban felsőfokú végzettséget szerzőkre vonatkozóan azonban a következő kiegészítő rendelkezések is alkalmazhatóak. A felvételi rendelet 15. § (6) bekezdése alapján a felsőfokú végzettséggel rendelkező jelentkezőket – amennyiben alapképzésre, osztatlan képzésre vagy felsőoktatási szakképzésre jelentkeznek – a felsőoktatási intézmények a Tájékoztatóban közzétett módon a felsőfokú végzettséget tanúsító oklevél alapján, az emelt szintű érettségi követelménytől való eltekintéssel is rangsorolhatják. Ebben az esetben az oklevélért adható pontot az oklevél minősítése szerint a 14. § (5) bekezdésében, illetve a 23. § (1) bekezdésében megállapított ponthatár és 400 pont között arányosan kell megállapítani. Az így kapott pontszámhoz a jelentkező által elért összpontszám meghatározása érdekében hozzá kell adni a 20-21. §-ban és a 24. § (1) bekezdésében meghatározott többletpontokat. A jelentkezési kérelem csak akkor minősül a 11. § (2) bekezdés b)-d) és g) pontjai szerint hiányosnak, ha a jelentkező az érettségi bizonyítványa és a középiskolai bizonyítványa alapján is kéri a pontszámítás elvégzését.

A felvételi rendelet 17. § (8) bekezdés a) pontja szerint a jelentkező a központi felvételi eljárásban a jelentkezés feltételeként meghatározott emelt szintű tantárgyi érettségi vizsgakövetelmény feltételét – a felvételi eljárás részeként a felsőoktatási intézmény által szervezett – legalább 45%-os eredményű felsőoktatási felvételi szakmai vizsgával is teljesítheti, ha az adott tantárgyból a kétszintű érettségi vizsga bevezetése előtt szerzett magyar érettségi bizonyítványában vizsgaeredménnyel rendelkezik.

Így tehát a 2005 előtt érettségit tett felsőoktatási intézménybe jelentkező az emelt szintű érettségi vizsga teljesítését kiválthatja egy felsőfokú oklevéllel, illetve a felsőoktatási intézmény által szervezett felsőoktatási felvételi szakmai vizsgával is. (XIII/420/2020/OJBIT)

Egy panaszos azzal kapcsolatban kérte hivatalunk tájékoztatását, hogy a 2020-as felvételi eljárás során alapképzésre jelentkezéskor szükséges-e az emelt szintű érettségi. Tájékoztattuk, hogy a kérdéskörre vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket a felvételi rendelet tartalmazza. A felvételi rendelet 6. § (2) bekezdés a) pontja szerint a Tájékoztató az adott intézmény által meghirdetett alapképzési szakokra és az osztatlan képzésekre vonatkozóan tartalmazza a 3. melléklet alapján azt, hogy milyen érettségi vizsgatárgyból kell emelt szintű érettségi vizsgát teljesíteni jelentkezési feltételként.

A felvételi rendelet 23. § (3) bekezdése szerint alapképzésre, osztatlan képzésre – az (1) bekezdésben foglaltak mellett, a (4) bekezdésben szabályozott kivétellel – az a jelentkező vehető fel, aki legalább egy emelt szintű érettségi vizsgát tett, vagy felsőfokú végzettséget tanúsító oklevéllel rendelkezik.

A felvételi rendelet 3. melléklet 2. pont 12. alpontja az államtudományi képzési területen katonai vezetői alapképzési szak esetében az alábbi emelt szintű érettségi követelményt határozza meg: a felsorolt tárgyak közül egyet emelt szinten kell teljesíteni: belügyi rendészeti ismeretek, katonai alapismeretek, magyar nyelv és irodalom, történelem, szakmai előkészítő vizsgatárgy (rendészeti alapismeretek), ágazati szakmai érettségi vizsgatárgy (rendészet ismeretek, rendészeti és közszolgálati ismeretek, honvédelmi ismeretek). A nemzetközi biztonság- és védelempolitikai alapképzési szakon a felsorolt tárgyakon kívül a következő tárgyak közül egyet emelt szinten kell teljesíteni: angol nyelv, földrajz, matematika. A nemzetközi igazgatási alapképzési szakon a felsorolt tárgyakon kívül a következő tárgyak közül egyet emelt szinten kell teljesíteni: angol nyelv, francia nyelv, német nyelv, olasz nyelv, orosz nyelv, spanyol nyelv, matematika, szakmai előkészítő vizsgatárgy [közgazdasági alapismeretek (üzleti gazdaságtan vagy elméleti gazdaságtan)], ágazati szakmai érettségi vizsgatárgy [közgazdaság ismeretek, közgazdasági ismeretek].

A közigazgatás-szervező alapképzési szakon a felsorolt tárgyakon kívül a következő tárgyak közül egyet emelt szinten kell teljesíteni: szakmai előkészítő vizsgatárgy [informatikai alapismeretek, közgazdasági alapismeretek (üzleti gazdaságtan vagy elméleti gazdaságtan)], ágazati szakmai érettségi vizsgatárgy (informatika ismeretek, informatikai ismeretek, közgazdaság ismeretek vagy közgazdasági ismeretek). Az állami légiközlekedési, a bűnügyi igazgatási, a bűnügyi, a katasztrófavédelem, a katonai gazdálkodási, a katonai logisztika, a katonai üzemeltetés, a katonai vezetői, a nemzetbiztonsági, a polgári nemzetbiztonsági alapképzési szakokon a felsorolt tárgyakon kívül emelt szinten kell teljesíteni: matematika.

Javasoltuk továbbá a beadványozónak, hogy tanulmányozza a 2020 szeptemberében induló képzésekre vonatkozó felsőoktatási felvételi tájékoztatót, amelynek 2.1. pontja rögzíti a felvételi követelményt az emelt szintű érettségi vizsgára. (XIII/5/2020/OJBIT)

Egyes szakok esetében azonban nem elegendő egy emelt szintű érettségi vizsgát teljesíteni. Néhány alapképzés vagy osztatlan képzés bemeneti feltételei a kötelező érettségi tárgyakon túli további érettségi vizsga teljesítését kívánja meg a felvételizőktől.

Egy panaszos szerint hátrányos megkülönböztetésben részesülnek azon jelentkezők, akik orvosi, fogorvosi vagy gyógyszerészeti szakokra kívánnak felvételizni, tekintettel arra, hogy eggyel több érettségi vizsgát szükséges teljesíteniük. A panaszos szerint azzal lehetne enyhíteni a követelményeken, ha a nyelvvizsga követelményt teljesítők az idegennyelvi érettségi alól mentesítést kapnának.

A beadványozót tájékoztattuk, hogy a felvételi rendelet szabályozza – többek között – a felsőoktatásba belépés feltételeit, amely feltételek meghatározása szakmai egyeztetés eredménye. A felvételi rendelet 23. § (1) és (3) bekezdése szerint alapképzésre, osztatlan képzésre – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – csak az a jelentkező vehető fel, akinek a 19. §, 20. § és a 21. § (1) bekezdés j) pontja szerint járó többletpontokkal együtt, de más jogcímen adható többletpontok nélkül számított pontszáma eléri vagy meghaladja a 280 pontot. Alapképzésre, osztatlan képzésre – az (1) bekezdésben foglaltak mellett, a (4) bekezdésben szabályozott kivétellel – az a jelentkező vehető fel, aki legalább egy emelt szintű érettségi vizsgát tett, vagy felsőfokú végzettséget tanúsító oklevéllel rendelkezik. Mindezekre figyelemmel a nyelvvizsga nem alapkövetelmény a felsőoktatási felvételi eljárás során.

Áttekintve a panaszos által jelzetteket, álláspontunk szerint a panaszos által leírtak jogsérelmet nem, azonban érdeksérelmet okoznak, ezért továbbsegítettük, hogy a jogszabály módosítását mely fórumoknál kezdeményezheti. (XIII/47/2020/OJBIT)

Minden felsőoktatási felvételi eljárásban a középiskolai tanulmányaikat befejező érettségiző évfolyam résztvevőin túl vannak olyan jelentkezők, akik a korábban, akár a kétszintű érettségi rendszer bevezetését (2005.) megelőzően szerzett érettségi eredményeiket kívánják beszámíttatni. Azon tanulók, akik 2005-ben tettek érettségi vizsgát, már a kétszintű rendszer szerinti százalékos formában kapták meg eredményeiket, kivéve ennek a tanévnek a tizenharmadik évfolyamos tanulóit, akik még hagyományos érettségi vizsgát teljesítettek. A hozzánk forduló, e kivételi körbe tartozó tanuló, ezt az eredményét kívánta érvényesíteni a 2020. évi felsőoktatási felvételi eljárásban.

Egy panaszos előadta, hogy szeretne jelentkezni keresztfél éves alapképzésre. A jelenlegi szabályozás szerint felsőoktatási alapképzéshez legalább egy emelt szintű érettségire van szükség, vagy a hagyományos érettségivel rendelkezőknek felsőoktatási felvételi szakmai vizsgára is lehetősége van.

A kétszintű érettségi 2005-ben került bevezetésre, azonban az akkor 13. évfolyamosoknak (köztük a panaszosnak is) még a hagyományos érettségit kellett teljesíteni, így ezen tanulókra a kétszintű bevezetés nem vonatkozott. A panaszos ezen érettségien érdemjegyeket, és nem százalékos besorolást kapott.

A beadvány szerint a felvi.hu oldalon a keresztfél éves jelentkezés megnyitásakor a jelentkező elkezdte beírni az adatait, így az érettségi megszerzésének évét, és ez alapján vitte tovább a rendszer, százalékos besorolásokat kérve, illetve nem kínálta fel a szakmai vizsga lehetőségét, mert úgy értelmezte, hogy mivel azt 2005-ben teljesítette, így a panaszosnak kétszintű érettségije van.

A beadványozó felvette a kapcsolatot az Oktatási Hivatallal, ahonnan annyi visszajelzést kapott, hogy a jogszabály szerint, akik 2005-ben vagy azután érettségiztek, nincs lehetőségük a felvételi szakmai vizsgára. Emellett nemcsak a szakmai vizsga lehetőségétől esett el a panaszos, de nem tudta a százalékos besoroláshoz átváltani az érdemjegyeit sem.

A panasszal kapcsolatban felmerült az oktatási jogsérelem, így a vizsgálatot megindítottuk, és az Oktatási Hivatalhoz fordultunk. A panaszos ismételt megkeresésében azonban arról informált, hogy helyzete az Oktatási Hivatalnál rendeződött, módosították a felvi.hu-t, ezért felvételi eljárásba jelentkezése elől elhárult az akadály. Tekintettel arra, hogy a panasza megoldódott, ezért az ügyet lezártuk. (XIII/541/2020/OJBIT)

A felsőoktatásba jelentkezők a tanulmányi eredményekért és az érettségi vizsgákért összesen 400 pontot gyűjthetnek. Ezen felül összesen 100 többletpontot lehet szerezni az emelt szintű érettségi vizsgá(k)ért, nyelvvizsga teljesítéséért, tanulmányi versenyekért, sportteljesítményért és esélyegyenlőségért kapható pontokkal.

Beadványában egy panaszos jelezte, hogy jelentkezett a 2020. évi általános felsőoktatási felvételi eljárásba. A felvételi során a gyermekek otthongondozási díja alapján többletpontot kívánt érvényesíteni, azonban kérelmét elutasították.

A Nftv. 41. § (1) bekezdés b) pontja szerint a Kormány gyermekük gondozása céljából fizetés nélküli szabadságon lévők, csecsemőgondozási díjban, örökbefogadói díjban, gyermekgondozást segítő ellátásban, gyermeknevelési támogatásban vagy gyermekgondozási díjban részesülők esélyegyenlőségét az a)-d) pontban meghatározott hallgatói csoportok tekintetében a felsőoktatási felvételi eljárás, illetve a felsőoktatási tanulmányai, a d) pontban meghatározott csoport tekintetében a magyar állami (rész)ösztöndíjjal támogatott hallgatói létszám meghatározása során biztosítja.

Tájékoztatottuk a panaszost, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az állam a kedvezmények biztosítása esetén nagyfokú mérlegelési szabadsággal rendelkezik a kedvezményezettek kiválasztása tekintetében, feltéve, hogy ez a kiválasztás nem önkényes. A felsőoktatási felvételi eljárásban való részvétel, valamint a többletpontok szerzése nem alanyi jog, a Kormány ebben az esetben kedvezményt biztosít meghatározott alanyi körnek.

Ezért álláspontunk szerint az adott ügyben oktatási jogsértés nem állapítható meg. A fenti joggyakorlat sértheti a panaszos érdekeit, ezért tájékoztattuk, hogy a jogszabály megváltoztatását mely szerveknél kezdeményezheti. (XIII/310/2020/OJBIT)

Bármely sportágban elért eredmény tekintetében kizárólag azon eredmények válthatóak a felsőoktatási eljárásban többletpontokká, amelyeket egy országos sportági szövetség keretein belül ért el a jelentkező.

Beadványában egy panaszos azzal kapcsolatban kérte hivatalunk segítségét, hogy nem országos sportági szakszövetség keretei között elért eredményeit a felsőoktatási felvételi eljárásban hogyan tudja többletpontokra váltani. A panaszos érdeklődött továbbá az OKTV-n eddig elért eredményeinek beszámításáról is.

A sport és tanulmányi eredményért kapható többletpontokkal kapcsolatban a felsőoktatási felvételi rendelet az alábbiak szerint rendelkezik. A 21. § (1) bekezdés bb), ca), ga) és i) pontjai szerint a Nemzetközi Olimpiai Bizottság vagy a Nemzetközi Paralimpiai Bizottság által elismert sportágban az adott sportág országos sportági szakszövetségének, a Magyar Paralimpiai Bizottságnak, illetve a Magyar Hallássérültek Sportszövetségének igazolása alapján Európa-bajnokságon elért legalább 3. helyezéért 30 többletpontra; az adott sportág országos sportági szakszövetségének igazolása alapján, a Nemzetközi Olimpiai Bizottság által elismert sportágban a korosztályos világ- vagy Európa-bajnokságon elért legalább 3. helyezéért 20 többletpontra; az adott sportág országos sportági szakszövetségének igazolása alapján, a Nemzetközi Olimpiai Bizottság által elismert sportágban az országos sportági szakszövetség által – a szakszövetségnek a jelentkezési határidő napján hatályos versenyszabályzatában meghatározottak szerint, a Magyar Olimpiai Bizottság által igazoltan – szervezett országos bajnokságon elért legalább 3. helyezéért 15 többletpontra; az Országos Középiskolai Tanulmányi Versenyen és a Szakmacsoportos szakmai előkészítő érettségi tantárgyak versenyén vagy az Ágazati és ágazaton kívüli szakmai érettségi vizsgatárgyak versenyén vagy az Ágazati szakmai érettségi vizsgatárgyak versenyén elért 1-10. helyezéért 100, 11-20. helyezéért 50, 21-30. helyezéért 25 többletpontra; egyéb, a g) pont alá nem tartozó tantárgyból Országos Középiskolai Tanulmányi Versenyen elért eredményért, ha olyan tárgyból érte el, amelynek elfogadásáról az érintett intézmények előzetesen megegyeztek, az 1-10. helyezés esetén 20 többletpontra. Ugyanezen § (2) bekezdése szerint az (1) bekezdés b)-e) pont alapján a többletpontot

csak abban az esetben kaphatja meg a jelentkező, ha az arra jogosító eredményt legkésőbb a jelentkezés évét megelőző 8 éven belül szerezte.

Mindezekre figyelemmel az Oktatási Hivatal tájékoztatásában közöltek jogszabályon alapulnak, attól eltérni nem lehetséges. Az Oktatási Hivatal 2020-ban a verseny döntőit nem rendezte meg, és a végeredményeket a 2020. március 13-áig elért eredmények alapján állapították meg.

Tájékoztatottuk a hozzánk forduló jelentkezőt továbbá arról is, hogy a sportról szóló 2004. évi I. törvény 28. § (1) bekezdése szerint a sportági szövetség a Civil tv. és a Polgári Törvénykönyv előírásai alapján – az e törvényben meghatározott eltérésekkel – működő szövetség, amelynek tagjai kizárólag sportszervezetek lehetnek. Sportági szövetség országos jelleggel is működhet. Tekintettel arra, hogy egy sportágban csak egy országos sportági szövetség működhet, így oktatási jogsérelmet nem tudunk az ügyben kimutatni. (XIII/263/2020/OJBIT)

A többletpontokkal kapcsolatban a megszerzésen túl lényeges, hogy annak tényét a felsőoktatási felvételi eljárásban igazolni kell. A feltöltést megelőzően érdemes az ezzel kapcsolatos információkat részletesen áttanulmányozni az Oktatási Hivatal által közzétett Felvi Tájékoztatóban.

Egy panaszos előadta, hogy részt vett az Ágazati és Ágazaton Kívüli Szakmai Érettségi Vizsgatárgyak versenyén (ÁSZÉV), amelyen automatika és elektronikai ismeretek tantárgyból az elődöntőn 30. helyezést ért el. A döntőbe a huszadik helyezéssig kerültek be a versenyzők.

A panaszos felsőoktatási felvételi eljárásba jelentkezett, ahol a felvételi rendelet 21. § (1) bekezdés ga) pontja szerint a fenti versenyen elért helyezésséért 25 többletpontra jogosult. Ezen jogszabályhely nem ír elő olyan követelményt, hogy ezt kizárólag a döntőben elért helyezésséért lehet megkapni, az igazolás kiadására jogosult Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal azonban erre hivatkozással utasította el a panaszost, amikor hozzájuk fordult. Hivatkoztak továbbá arra is, hogy aki a döntőbe bekerült, de nem jelent meg, szintén nem jogosult a fenti igazolásra. Utóbbival ellentétes információ szerepel a 2020. évi Felsőoktatási Felvételi Tájékoztató 2.4.5.2. fejezetében, amely szerint a döntőbe jutott, de azon részt nem vevő jelentkezőt a döntőben elvileg elérhető utolsó helyezést elérőnek kell tekinteni.

A fenti ügyben a panaszos azt sérelmezte, hogy az igazolás kiadásának megtagadása miatt elesik a 25 többletponttól, amit 2020. július 9-ig kellett volna feltöltenie a felsőoktatási felvételi jelentkezéséhez.

Tekintettel a dokumentumfeltöltési határidő közelségére, az Innovációs és Technológiai Minisztériumhoz fordultunk, és arra kértük a Minisztérium illetékes szervezeti egységét, hogy tegyék meg a szükséges intézkedéseket a feltett kérdések megválaszolására érdekében, továbbá amennyiben indokolt, legyenek a panaszos segítségére az igazolás mielőbbi kiállításával kapcsolatban.

Az Innovációs és Technológiai Minisztérium felvette a kapcsolatot a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatallal, és felhívták a szakmai versenyigazolás kiállítására. A beadványozó visszajelzése szerint ez időben megtörtént, és azt be tudta nyújtani a felsőoktatási felvételi eljárásba. (XIII/376/2020/OJBIT)

Garanciális jelentőségű azon jogszabályi rendelkezés, amely szerint a felvételi eljárással kapcsolatban két évvel megelőzően nyilvánosságra kell hozni a felvétel feltételül meghatározott érettségi vizsgatárgyakat.

A panaszostól kapott tájékoztatás szerint a 2020. évi általános felsőoktatási felvételi során a pszichológia szakra való jelentkezéskor társaival együtt pedagógiai ismeretek ágazati érettségi vizsgát teljesítettek, azonban a felvételi rendeletben az elfogadható tantárgyak között a pedagógia ismeretek ágazati érettségi vizsga szerepel. A panaszos szerint, amennyiben a panaszos által teljesített érettségi vizsgatárgy beszámítására nincs mód, akkor feleslegesen teljesített egy érettségi tantárgyat, és sérelmezte, hogy nem hívták fel a figyelmet a jelentkezés során az őt hátrányosan érintő jogszabályi változásokra.

A panasz a felsőoktatási felvételi eljárással kapcsolatos, azonban az érettségi tantárgyak követelményeire vonatkozó rendelkezések a köznevelési területhez tartoznak. A 40/2002. (V. 24.) OM rendelet 2020. február 14-ig a pedagógia ismeretek ágazati szakmai érettségi vizsga szabályait tartalmazta, majd február 15-től a jogszabály módosult, és már pedagógiai ismeretek ágazati szakmai érettségi vizsga részletszabályait rögzíti. A felvételi rendelet 3. számú melléklete a bölcsészettudomány képzési terület pszichológia alapképzési szak esetén a pedagógia ismeretek emelt szintű érettségi követelményét írja elő a felsőoktatási jelentkezés feltételeként. A felvi.hu a pszichológia alapszak érettségi követelményeként a pedagógia ágazati szakmai érettségi vizsgatárgy követelményét rögzíti.

A felvételi rendelet „A felsőoktatási jelentkezés feltételeként meghatározott emelt szintű érettségi vizsgák jegyzéke szakonként, képzési területenként a 2020. évi felsőoktatási felvételi eljárásokban” című 3. számú melléklete azonban 2020. július 31-e óta nincs hatályban. A 31/2020. (VIII. 31.) EMMI rendelet 2020. november 30-tól hatályon kívül helyezte a 40/2002. (V. 24.) OM rendeletet. Tudomásunk szerint az érettségi vizsga részletes követelményeiről szóló új rendelet előkészületben volt. Mindezekre figyelemmel megkerestük a köznevelésért felelős államtitkárt, és kértük, hogy vizsgálja meg a felvételt, aki az alábbiakról tájékoztatott.

A köznevelési törvény 6. § (1a) bekezdése értelmében a jövőben az érettségi vizsga részletes vizsgakövetelményeit az oktatásért felelős miniszter az iskolák által kötelezően alkalmazandó hivatalos kiadványként, az általa vezetett minisztérium honlapján teszi közzé.

A korábban hatályos törvényi felhatalmazás alapján miniszteri rendeletben megjelent, a 40/2002. (V. 24.) OM rendelet 2020. november 30. napjától valóban hatályát veszti, ugyanakkor a 2023/2024. tanév őszi vizsgaidőszakáig irányadó, tekintettel az új szabályozás felmenő rendszerben történő bevezetésére.

A jogalkotásról szóló 2020. évi CXXX. törvény 15. § (2) bekezdése szerint: „A jogszabályi rendelkezést – ha jogszabály eltérően nem rendelkezik – a hatálya alatt

keletkezett tényekre és jogviszonyokra, valamint

megkezdett eljárási cselekményekre

a jogszabályi rendelkezés hatályvesztését követően is alkalmazni kell.”

Fentiek alapján – tekintettel arra, hogy a 40/2002. (V. 24.) OM rendeletben foglaltak már miniszteri közleményként nem tehetőek közzé, de a gyakorlatban még 2023-ig alkalmazandóak – a jogalkalmazók tájékoztatása érdekében a szaktárca felkérte az Oktatási Hivatal megbízott elnökét, hogy a jelzett 40/2002. (V. 24.) OM rendeletben megjelenő részletes vizsgakövetelmények elérhetőek legyenek az Oktatási Hivatal honlapján mindaddig, amíg azok relevánsak az érettségi vizsgák vonatkozásában.

Az államtitkár tájékoztatott arról is, hogy az érettségi vizsga tekintetében nem készül új rendelet, de előkészítés alatt áll az érettségi rendelet módosítása, a szakképzési rendszer átalakulására és a módosított Nemzeti alaptantervre figyelemmel. A szaktárca szükségesnek tartja a hatályon kívül kerülő 40/2002. (V. 24.) OM rendelet bizonyos elemeinek jogszabályban rögzítését, így az átstrukturált

központi vizsgakövetelmények és vizsgaleírások e jogszabály 2. mellékletében kerülnek elhelyezésre. A panaszos felvetése kapcsán az államtitkár szerint eddig terjed a köznevelési szakterület kompetenciája.

A szakmai vizsgatárgyak esetén a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal készíteti el a részletes vizsgakövetelményeket, ezért az egyes ágazati érettségi vizsgatárgyak elnevezésének megváltoztatása – így a pedagógia ismeretek vizsgatárgy pedagógiai ismeretekre változtatása is – a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal hatáskörébe tartozik.

A felsőoktatási felvételi eljárást érintő panasz vonatkozásában a szaktárca nem tudott arról nyilatkozni, hogy miért került hatályon kívül a felvételi rendelet 3. számú melléklete. Ennek háttéréről az Innovációs és Technológiai Minisztérium adhat információt, továbbá arra vonatkozóan is, hogy a jelzett vizsgatárgy miként került beszámításra a felvételi eredménybe. (XIII/339/2020/OJBIT)

Azon jelentkezők részére, akik nem nyertek felvételt az általános felsőoktatási felvételi eljárásban, az augusztusi pótfelvételi eljárásba jelentkezhetnek, ennek keretében kizárólag egyetlen helyre lehet jelentkezni a szeptemberben induló képzések kapcsán.

Egy szülő azzal kapcsolatban nyújtott be panaszt, hogy gyermeke általános orvosi szakon kívánta megkezdni tanulmányait, azonban gyógyszerészeti szakra vették fel. Szeretett volna méltányosságból a pótfelvételi eljárásban orvosi vagy fogorvosi szakra jelentkezni, azonban a sikeres felvételi eredményei miatt ez nem volt lehetséges.

A felsőoktatási pótfelvételi eljárásra történő jelentkezéssel kapcsolatban a felvételi rendelet 8. § (2) bekezdése rendelkezik, amely szerint az általános felvételi eljárást követően, a miniszter a felvételi eljárás eredménye alapján – a felsőoktatási intézmények képzési sajátosságaira is tekintettel – pótfelvételi eljárást engedélyezhet. Ugyanezen § (3) bekezdés a) pontja szerint a pótfelvételi eljárás során az a személy nyújthat be jelentkezést, aki az általános felvételi eljárásban nem nyújtott be jelentkezést vagy nem nyert felvételt.

A fentieket összegezve tehát amennyiben a felsőoktatási felvételi eljárásban az érintett besorolási döntés szerint felvételt nyert, akkor a pótfelvételi eljárásban jelentkezést nem nyújthat be. Tekintettel arra, hogy a felsőoktatási felvételi eljárásba történő jelentkezés körülményeit jogszabály rögzíti, így fenti rendelkezéstől még méltányosság keretében sem lehet eltekinteni. Tájékoztatuk a panaszost, hogy amennyiben az érintett általános orvosi szakon kíván tanulni, egy másik felvételi eljárásban tud jelentkezni ismétlen. Tekintettel arra, hogy az érintett jelen évben felvételt nyert gyógyszerészeti szakra, pótfelvételi eljárásban nincs lehetősége ismétlen jelentkezni.

Felhívtuk továbbá a panaszos figyelmét, hogy gyermeke egy új felvételi eljárás keretében felvételt nyerhet és hallgatói jogviszonyt létesíthet a kívánt felsőoktatási intézménnyel, és kreditismeréssel korábbi tanulmányai beszámításra kerülhetnek. Tájékoztatuk továbbá, hogy a kreditismerés részletszabályozása intézményi hatáskörbe tartozik. Ezért javasoltuk, hogy ezzel összefüggésben tanulmányozza az intézményi tanulmányi és vizsgaszabályzatot. (XIII/416/2020/OJBIT)

Felsőoktatási intézményben hallgatói jogviszony két módon keletkezhet: felvétel vagy átvétel során. Felvételt nyerni a központi felvételi eljárás útján van lehetőség. Az egyik felsőoktatási intézményből egy másikba történő átvétel már meglévő hallgatói jogviszony birtokában lehetséges. Ennek korlátja, hogy átvétel kizárólag azonos képzési területen valósulhat meg.

Egy panaszos anglisztika mesterképzés levelező tagozat órarendjével, valamint átvételi kérelme elutasításával kapcsolatban élt panasszal. A felsőoktatási intézmény átvételt elutasító határozatának indokolása szerint a hallgató azért nem került átvételre a felsőoktatási intézményen belül másik szakra, mivel az Nftv. 42. § (1) bekezdés b) pontja, valamint ugyanezen § (6) bekezdése alapján csak ugyanazon képzési területhez tartozó, azonos végzettségi szintet eredményező szakok között kerülhet sor átvételre. A panaszos becsatolta továbbá a képzési rend tudomásulvételéről szóló nyilatkozatot.

Tájékoztatottuk, hogy a kérdéskörrel kapcsolatban az Nftv., valamint a képzési és kimeneti követelményeket tartalmazó rendeletek tartalmaznak releváns rendelkezéseket. Az Nftv. 42. § (1) bekezdés b) pontja szerint a hallgató kérheti átvételét azonos, illetve másik felsőoktatási intézmény ugyanazon képzési területhez tartozó szakjára. Az (1) bekezdés b) pontja szerinti átvételre – a Kormány rendeletében meghatározottak kivételével – csak azonos végzettségi szintet eredményező szakok között kerülhet sor.

A 18/2016. (VIII. 5.) EMMI rendelet 4. melléklet II. fejezet 6. alfejezet 3. pontja értelmében anglisztika mesterképzési szak a bölcsészettudományi képzési területbe tartozik.

A tanárképzés rendszeréről, a szakosodás rendjéről és a tanárszakok jegyzékéről szóló 283/2012. (X. 4.) Korm. rendelet 4. § (1) bekezdése szerint a tanárszakok képzési területi besorolása mesterképzésben a pedagógusképzés képzési terület. Az 1. melléklet tanári mesterképzési szakok jegyzéke idegen nyelvek műveltségi területen közismereti tanárszakon angol nyelv és kultúra tanára (általános iskolai) vagy angol nyelv és kultúra tanára (középiskolai).

Mindezekre figyelemmel megállapítható, hogy a jogszabályokban foglalt képzési terület nem egyezik az anglisztika mesterképzési szak és az angol nyelv és kultúra tanára mesterképzési szakok esetén, így átvétellel nem volt mód jogszerűen hallgatói jogviszonyt létesíteni.

A panaszos az ügyben azt is sérelmezte, hogy levelezős képzésre jelentkezett, de a nappali képzésben tudta hallgatói jogviszonyát megkezdeni. Leveléhez azonban csatolta azon nyilatkozatát, amelyben aláírásával rögzítetten elfogadta, hogy az alacsony létszám miatt nem indul külön csoport anglisztika mesterképzésen levelező tagozaton. A nappalis órákon az oktatóval a félév elején egyeztetve szemeszterenként 5 alkalommal kellett megjelennie.

Az előbbiekkal egyezően a panaszos beadványában foglaltakkal kapcsolatban oktatási jogsérelmet nem tudtunk kimutatni, ezért az ügyet lezártuk. Tájékoztatottuk a beadványozót továbbá, hogy a 2020/2021. tanévre vonatkozó felsőoktatási felvételi eljárásba jelentkezés határideje 2020. február 15. (XIII/51/2020/OJBIT)

Hallgatói jogviszony hiányában, korábbi jogviszonyra hivatkozással nincs mód a felsőoktatási intézményben újrafelvételt megvalósítani. Kizárólag ismételt felvételi eljárásban van mód egy új hallgatói jogviszony létesítésére.

Egy panaszos előadta, hogy jogász képzésen az egyik záróvizsga sikertelen teljesítése miatt nem sikerült oklevelet szereznie, így azzal kapcsolatban kért tájékoztatást, hogyan szerezhet oklevelet a jelenlegi vagy új hallgatói jogviszonnyal egy másik felsőoktatási intézményben.

Kérdésével kapcsolatban a következőkről tudtuk tájékoztatni. A panaszos leveléből nem derült ki, pontosan mikor kezdte meg tanulmányait, ezért a 2005. évi felsőoktatási törvény, továbbá a 2012. szeptember 1-től hatályos Nftv. alapján az alábbiakról informáltuk.

A 2005. évi felsőoktatási törvény 60. § (2), (3) és (6) bekezdései szerint a hallgató tanulmányait az alap- és mesterképzésben, a szakirányú továbbképzésben záróvizsgával fejezi be. A záróvizsga az oklevél megszerzéséhez szükséges ismeretek, készségek és képességek ellenőrzése és értékelése, amelynek során a hallgatónak arról is tanúságot kell tennie, hogy a tanult ismereteket alkalmazni tudja. A záróvizsga a tantervben meghatározottak szerint több részből – szakdolgozat vagy diplomamunka megvédéséből, további szóbeli, írásbeli, gyakorlati vizsgarészekből – állhat. A felsőoktatási intézmény tanulmányi és vizsgaszabályzata határozza meg a záróvizsgára jelentkezés módját, a záróvizsga megszervezésének és lebonyolításának rendjét, eredményének kiszámítási módját. Az Nftv. 50. § (2) és (4) bekezdései, továbbá a végrehajtási rendelet 59. § (2) bekezdése a fentiekkel megegyezően rendelkeznek a záróvizsgával összefüggésben.

Mindezekre figyelemmel a panaszos egy új felvételi eljárás keretében nyerhet felvételt és létesíthet hallgatói jogviszonyt a kívánt felsőoktatási intézménnyel, és kreditelismeréssel a korábbi tanulmányai beszámításra kerülhetnek legfeljebb a képzés kreditértékének kétharmadáig.

Tájékoztatott továbbá a panaszost, hogy sem a korábban hatályban volt 2005. évi felsőoktatási törvény, sem a jelenleg hatályos Nftv. nem rendelkezik a záróvizsgával kapcsolatosan a pótvizsgáról, így annak szabályozása intézményi hatáskörbe tartozik. Ezért javasoltuk, hogy ezzel összefüggésben tanulmányozza az intézményi tanulmányi és vizsgaszabályzatot. (XIII/108/2020/OJBIT)

TANULMÁNYI ÉS VIZSGAÜGYEK

Amennyiben egy hallgató a hallgatói jogviszonyának létesítését megelőzően is folytatott felsőoktatási tanulmányokat, az új jogviszony keretében lehetősége van a korábban szerzett kreditjeinek beszámítására. Mindez segíthet a tanulmányok rövidebb idő alatt történő teljesítésében. Két fontos korlátja van a kreditbeszámításnak. Az egyik, hogy az összevetett tudásnak hetvenöt százalékban meg kell egyeznie. A másik, hogy az összes kreditérték egyharmadát az új intézményben köteles teljesíteni a hallgató. (XIII/24/2020/OJBIT, XIII/195/2020/OJBIT)

Egy panaszos arról érdeklődött, hogy mi alapján lehet egy hallgató kreditelismerésre jogosult. A felsőoktatási intézmény hallgatóinak a korábban megszerzett ismeretek beszámítására a következők szerint van lehetősége. Az Nftv. 49. § (5)-(7) bekezdései szerint egy adott ismeretanyag elsajátításáért egy alkalommal adható kredit. A kreditelismerés – tantárgy (modul) előírt kimeneti követelményei alapján – kizárólag a kredit megállapításának alapjául szolgáló tudás összevetésével történik. El kell ismerni a kreditet, ha az összevetett tudás legalább hetvenöt százalékban megegyezik. A tudás összevetését a felsőoktatási intézmény e célra létrehozott bizottsága (a továbbiakban: kreditátviteli bizottság) végzi. A kreditátviteli bizottság az előzetesen nem formális, informális tanulás során megszerzett tudást, munkatapasztalatot – az e törvényben, valamint kormányrendeletben meghatározottak szerint – tanulmányi követelmény teljesítéseként elismerheti. A (3)-(6) bekezdésben meghatározottak végrehajtásával kapcsolatos kérdéseket a tanulmányi és vizsgaszabályzatban kell szabályozni, azzal a megkötéssel, hogy a hallgató a végbizonyítvány (abszolutórium) megszerzéséhez – a felsőoktatási intézményben folytatott, illetve más korábbi tanulmányok, továbbá az előzetesen

megszerzett tudás kreditértékként való elismerése esetén is – a tanulmányi és vizsgaszabályzat szerinti kreditet, de legalább a képzés kreditértékének harmadát az adott intézmény adott képzésén köteles teljesíteni.

Tájékoztatottuk a beadványozót, hogy a kreditelismeréssel kapcsolatos rendelkezések a felsőoktatási intézmény belső szabályzataiban vannak lefektetve, így az arra vonatkozó rendelkezések is, hogy milyen feltételek szerint és mikor lehet kérelmezni a kreditátvitelt. Ezenkívül a felsőoktatási intézmény a 18/2016. (VIII. 5.) EMMI rendeletben szabályozottak szerint határozza meg a nála oktatott szakok képzési és kimeneti követelményeit a saját mintatanterveiben. Az intézmény által előírt részletszabályokról a felsőoktatási intézménynél helyben tájékozódhat.

Tájékoztatottuk továbbá a panaszost hivatalunk hatásköri szabályairól, illetve a jogorvoslat kimerítésének szükségességéről. (XIII/19/2020/OJBIT)

Minden évben érkezik panasz az oktatói értékeléssel kapcsolatban. Hivatalunk álláspontja szerint az oktatót széleskörű autonómia illeti meg, amellyel szemben a jogszabály rendkívül szűk esetkörben biztosít jogorvoslatot, mert annak eldöntése, hogy egy felelet vagy dolgozat milyen érdemjeggyel értékelendő, az érintett oktató joga. (XIII/295/2020/OJBIT, XIII/296/2020/OJBIT)

Egy panaszos azzal kapcsolatban kérte hivatalunk segítségét, hogy az egyik oktatótól kapott értékelés miatt a felsőoktatási intézmény megszüntette hallgatói jogviszonyát.

Tájékoztatottuk, hogy az értékeléssel összefüggésben az Nftv. az alábbiak szerint rendelkezik. A 35. § (1)-(2) bekezdései szerint az oktatói munkakörben foglalkoztatottat megilleti az a jog, hogy világnézete és értékrendje szerint végezze oktatói munkáját, anélkül, hogy annak elfogadására kényszerítené vagy készítené a hallgatót, a képzési program keretei között meghatározza az oktatott tananyagot, megválassza az általa alkalmazott oktatási és képzési módszereket. Az e bekezdésben foglalt jog megilleti a tanári munkakörben foglalkoztatottakat, az oktatói feladatokat ellátó doktoranduszokat, továbbá az óraadó oktatókat. Az oktatással kapcsolatos feladatokat ellátó kötelessége, hogy az ismereteket tárgyilagosan és többoldalúan közvetítse, a jóváhagyott tanterv szerint oktasson és értékeljen, a hallgató emberi méltóságát és jogait tiszteletben tartsa; az oktató tevékenysége során vegye figyelembe a hallgató egyéni képességét, tehetségét, fogyatékosságát.

E rendelkezések alapján az oktatót a hallgatók munkájának értékelésekor, minősítésekor széleskörű szabadság illeti meg, így a törvény csak rendkívül szűk esetkörben biztosít jogorvoslati lehetőséget az értékelés, minősítés vonatkozásában. Annak megítélése ugyanis, hogy egy felelet vagy egy dolgozat (akár szakdolgozat) milyen érdemjeggyel értékelhető, szakmai kérdés, mely szaktudásnak az oktató van birtokában.

A panaszos első körben az érintett kar dékánjához fordult, ahonnan 2020. június 29-én elutasító döntést kapott. Ezt követően 2020. július 27-én a felsőoktatási intézmény megbízott rektorához fordult a dékáni döntés felülvizsgálatát kérve, a panaszos azonban a jogorvoslati kérelem benyújtásával elkésett, így vizsgálatunk megindítására nem volt mód. A megszűnt hallgatói státuszára tekintettel, az érintett felsőoktatási intézmény értékelésre vonatkozó vizsgálata esetén sem tehattünk volna a panaszos számára kedvező kezdeményezést. (XIII/590/2020/OJBIT)

A nappali képzés órarendjét a felsőoktatási intézmény által meghatározott tantervben szükséges előzetesen rögzíteni. A nappali képzés munkarendje félévenként kettőszáz tanórából áll, amelyet heti öt naptól álló tanítási hét keretében, munkanapokon kell megszervezni. Ettől csak a hallgatói önkormányzat egyetértésével lehet eltérni.

Egy panaszos azzal kapcsolatban kérte hivatalunk tájékoztatását, hogy nappali tagozaton milyen módon kell meghatározni az óraszámot, illetve lehet-e hétvégén órákat tartani.

Tájékoztatottuk, hogy az Nftv. 17. § (1)-(3) bekezdései szerint a felsőoktatásban a képzés, a képzési és kimeneti követelményekben foglaltak szerint megszervezhető teljes idejű képzésként, részidős képzésként, továbbá távoktatásként. A teljes idejű képzés félévenként legalább kettőszáz, doktori képzés esetén legalább negyven tanórából áll. A teljes idejű képzést a nappali képzés munkarendje szerint heti öt naptól álló tanítási hét keretében, a munkanapokon kell megszervezni. E rendelkezéstől a felsőoktatási intézmény hallgatói önkormányzatának egyetértésével el lehet térni. A teljes idejű képzés duális képzésként is megszervezhető. A részidős képzés lehet esti vagy levelező képzés munkarendje szerint szervezett képzés. A részidős képzés időtartama – kivéve a szakirányú továbbképzést – a teljes idejű képzés tanóráinak legalább harminc, legfeljebb ötven százaléka lehet. A szakirányú továbbképzés időtartama a teljes idejű képzés tanóráinak legalább húsz, legfeljebb ötven százaléka lehet.

Felhívtuk a panaszos figyelmét továbbá arra, hogy az Nftv. 108. § 42. pontjának értelmező rendelkezése szerint a tanterv egy szak képzési és kimeneti követelményeknek megfelelően összeállított képzési terve, amelynek elemei: képzési szakonkénti bontásban a tantárgyak, tantervi egységek alapján meghatározott óra- és vizsgaterv a követelmények teljesítésének ellenőrzési, értékelési rendszere, valamint a tantárgyak, tantervi egységek tantárgyi programja.

A beadványozót tájékoztatottuk továbbá hivatalunk hatásköri szabályairól, illetve a jogorvoslat kimerítésének szükségességéről. (XIII/397/2020/OJBIT)

A hallgatói tanulmányokat érintő változások bevezetésénél figyelemmel kell lenni a felmenő rendszer elvére. Ezen képzésszervezési elv szerint új vagy módosított tanulmányi és vizsgakövetelmények bevezetésére felmenő rendszerben kerülhet sor.

Egy panaszos azzal kapcsolatban kereste meg hivatalunkat, hogy a felsőoktatási intézményben eltörölték azon lehetőséget, hogy egy kurzust előfeltétel teljesítése nélkül fel lehessen venni, amely a beadványozót és hallgatótársait hátrányosan érinti. A panaszos szerint a felsőoktatási intézmény döntése a felmenő rendszer elvével ellentétes.

A felmenő rendszerrel kapcsolatban az alábbiakról tájékoztatottuk a hozzánk fordulót. Az Nftv. 15. § (1) bekezdése szerint a felsőoktatási intézményben a képzés képzési program alapján folyik. A képzési program részeként a tantervet felsőoktatási szakképzésben, alap- és mesterképzésben a miniszter által kiadott képzési és kimeneti követelmények alapján, szakirányú továbbképzésben szabadon készíti el a felsőoktatási intézmény. A tanterveket ötévente felül kell vizsgálni. Új vagy módosított tanulmányi és vizsgakövetelmények bevezetésére felmenő rendszerben kerülhet sor. A 108. § 4. pontja értelmező rendelkezése szerint e törvény alkalmazásában a felmenő rendszer képzésszervezési elv, amely alapján az új vagy módosított tanulmányi és vizsgakövetelményt azokra a hallgatókra lehet érvényesíteni, akik a bevezetését követően kezdték meg tanulmányaikat, illetve ha azt a felsőoktatási intézmény szabályzata

lehetővé teszi, azokra, akik azt megelőzően kezdték meg tanulmányaikat, de választásuk alapján az új vagy módosított tanulmányi és vizsgakövetelmények alapján készülnek fel.

Tájékoztattuk továbbá a beadványozót hivatalunk hatásköri szabályairól, illetve a jogorvoslat kimerítésének szükségességéről. (XIII/55/2020/OJBIT)

A felmenő rendszer elvéhez hasonló garanciális elv, hogy felsőoktatási intézmény vagy annak egy részegységének megszüntetésekor tekintettel kell lenni a képzés kifizető jellegére. Ennek megfelelően biztosítani kell a lehetőséget azon hallgatóknak, akik a megszüntetendő intézményben még tanulmányokat folytatnak a tanulmányaik befejezésére, illetve, hogy folytathassák azt a jogutód intézményben. Emellett lényeges, hogy a megszűnésről vagy átalakulásról folyamatosan és jogszabály szerinti tájékoztatást kapjanak.

Egy felsőoktatási intézmény dékánjának tájékoztatásából, hallgatói jelzésekből, továbbá a sajtóban megjelent információkból szereztünk tudomást az adott felsőoktatási intézmény vidéki kampuszát érintő átalakításról.

Az oktatói közösség előadta, hogy a felsőoktatási intézmény szenátusa 2019. október 30-án döntött arról, hogy az egyik kampusz kari státuszát megszünteti 2020. február 1-jével. Ez számos hátránnyal jár a döntés pillanatában is az ott tanuló hallgatók számára, akik az egyetemnek adott nyilatkozatukban egyöntetűen kinyilvánították azon szándékukat, hogy az eddigi helyszínen kívánják folytatni tanulmányaikat.

2020. január 28-án értesültek nem hivatalos formában, hogy az oktatást az eddigi tanügyi épület helyett egy olyan helyszínre kívánják átköltöztetni néhány nap alatt, mely teljes mértékben veszélyezteti a tanulmányok megfelelő szintű folytatását. Az épületben, ahol tudomásuk szerint tantermeket bérelnének, általános iskolai oktatás is folyik, laborok kialakítására nincs lehetőség, de nincs elegendő tanterem és iroda sem az oktatók számára.

A panaszosok szerint a kiszemelt épületben oktatást, fogadóórákat, személyes konzultációkat nem lehet normális körülmények között folytatni. Mindösszesen három terem áll rendelkezésre az oktatáshoz, és egy közös helyiséget biztosítanak az összes oktatónak. A levél írásának idején kapták meg a központilag elkészített órarendet, amelyben nincs terembeosztás, illetve abban sok hibát, pontatlanságot találtak. Hivatalos információt az oktatás helyszínéről, a használandó infrastruktúráról nem kaptak a félév megkezdését megelőző harmadik munkanapig.

A tanügyi épület 3. emeletén bérlők voltak, valamint az épület temperáló fűtését is biztosítani kell, ezen kívül az internethasználatot sem lehetett a két épület között megosztani. Véleményük szerint télen ilyen ütemű átgondolatlan költözésnek nincs sem racionális, sem pedig gazdasági megalapozottsága. Amennyiben a képzés az általuk ismert tervek szerint történik a következő szemeszterben, az nem felel meg a választott szakhoz tartozó KKK-nak (képzési és kimeneti követelmények), amely veszélyezteti az érintett tanulók képzését.

A hivatalunk vizsgálatot indított az ügyben, ennek keretében az ügyben az érintett felsőoktatási intézmény rektorához, kancellárjához, valamint a felsőoktatási intézmény hallgatói önkormányzati képviselőjéhez fordultunk, és állásfoglalást kértük az ügyben.

A rektor tájékoztatásul megküldte a 2019. október 30-ai szenátusi határozatot, valamint a döntést megalapozó háttéranyagot, amely a felsőoktatási intézmény hatékony és gazdaságos működésének funkcionális átalakítását szolgáló döntéscsomagot készítette elő. A felsőoktatási intézmény alapító

okiratának módosításáról rendelkezett 21 igen, 1 nem és 0 tartózkodás mellett. Ennek értelmében az érintett kar megszűnik, és 2020. február 1-jétől Intézetként működik tovább.

A kancellár kifejtette, a szenátus döntését követően a Neptunon keresztül és személyesen is kaptak tájékoztatást a hallgatók és az oktatók, amelyben nyilatkoztak arról, hogy hol szeretnék befejezni a képzést, és tájékoztatták őket arról is, hogy amennyiben 2020. január 31-ig befejezik tanulmányaikat, még a kar szerepel az okleveleken, ezt követően pedig „gesztor” karos diplomát kapnak. A hallgatóknak felajánlották, hogy a központi helyszínen fejezhetik be a képzést, vagy kifutó rendszerben az érintett helyszínen. Új hallgatót az érintett helyszínre már nem vesznek fel 2020 szeptemberében.

Ezt követően személyesen egyeztetünk a felsőoktatási intézmény Egyetemi Hallgatói Önkormányzat (a továbbiakban: EHÖK) elnökével, és az ügyvel kapcsolatos tájékoztatását kértük. Az EHÖK elnök tájékoztatása szerint a kampuszon, amely 2009 óta az érintett felsőoktatási intézmény része, folyamatos volt a csökkenő hallgatói létszám, 2017-ben és 2018-ban pedig a két másik városban lévő képzéstől is megvált az intézmény. A 300 fős kollégium 10 %-os kihasználtsággal működött, így azt bérlőknek adták ki. 68 nappalis, és levelező képzéssel együtt összesen 234 hallgató volt a különböző képzéseken.

A döntés váratlanságával kapcsolatban előadta, hogy novembertől folyamatos volt a kommunikáció, így összehívásra került novemberben egy hallgatói, valamint egy dolgozói fórum is, amelyen személyesen a rektor, a kancellár, a kancellárhelyettes, az oktatási és tudományos rektorhelyettesek, és az EHÖK elnök is részt vett. Itt felvázolták a lehetőségeket, így azt is, hogy a felsőoktatási intézmény felkészült arra, hogy minden érintett hallgató a központi helyen fejezze be a képzést. Ezzel mindösszesen hatan éltek, a többiek az érintett helyszínen szerették volna befejezni a tanulmányaikat. Majd decemberben egy újabb fórumot hirdettek a hallgatóknak a jogutód karok dékánjaival. Több Neptun üzenetben (2019. november 14-én, november 29-én, december 5-én, december 6-án és 2020. január 28-án) kaptak tájékoztatást a hallgatók írásban is a szenátus döntését követően, és az emiatt tartott fórumokkal kapcsolatban. Az EHÖK elnök azt is előadta, hogy mivel az érintett képzés nem kari formában folytatódik, ezért a kari HÖK megszűnt. A korábbi HÖK elnök az EHÖK-től kapott megbízást, hogy továbbra is képviselje a hallgatókat, és folytassa a munkáját.

A panaszban, valamint a felsőoktatási intézmény tájékoztatásában foglaltakat összevetettük a vonatkozó jogszabályi rendelkezésekkel, és az alábbi állásfoglalást alakítottuk ki az ügyben. Az Alaptörvény XI. cikk (1)-(3) bekezdései alapján minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez. Magyarország ezt a jogot a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével, az ingyenes és kötelező alapfokú, az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú, valamint a képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú oktatással, továbbá az oktatásban részesülők törvényben meghatározottak szerinti anyagi támogatásával biztosítja. Törvény a felsőfokú oktatásban való részesülés anyagi támogatását meghatározott időtartamú olyan foglalkoztatásban való részvételhez, illetve vállalkozási tevékenység gyakorlásához kötheti, amelyet a magyar jog szabályoz.

Az Nftv. 43. § (1) bekezdése szerint a hallgató joga, hogy a jogszabályokban és az intézményi szabályozásban meghatározottak szerint teljes körű, pontos és hozzáférhető formában információt kapjon a tanulmányai megkezdéséhez és folytatásához, kialakítsa tanulmányi rendjét, igénybe vegye a felsőoktatási intézményben elérhető képzési lehetőségeket, kapacitásokat; állapotának, személyes adottságainak, fogyatékoságának megfelelő ellátásban részesüljön.

A panaszosok által felvetettek egy része nem tartozik a hivatalunk hatáskörébe, mert az intézményi kollektívát érintő kérdések köre a munkaügyi területére tartozó kérdés.

A felsőoktatási intézmény szenátusi döntésének gazdaságossági, illetve célszerűségi szempontjai sem képezhetők vizsgálatunk tárgyát. A kialakult helyzetet abban a tekintetben kellett vizsgálnunk, hogy a hallgatók és oktatók oktatáshoz való joga sérült-e a panaszolt szenátusi döntés nyomán.

A vizsgálatunk arra terjedt ki, hogy jogszerű döntés született-e az egyetem keretein belül, az érintett hallgatók kifutó rendszerben befejezhetik-e a tanulmányaikat a felsőoktatási intézményben, a képzés helyének megválasztására rendelkeznek-e választási lehetőséggel, kaptak-e megfelelő tájékoztatást az őket érintő változásokkal kapcsolatban, továbbá ugyanazt az oklevelet kapják-e meg a tanulmányaik befejezésekor, mint amelyet az átalakítás előtt kaptak volna.

A vizsgálat során rendelkezésre bocsátott információk, dokumentumok alapján megállapítottuk, hogy a felsőoktatási intézmény az érintett képzést kifutó rendszerben szünteti meg, a felsőoktatási intézmény választást tett lehetővé a hallgatók részére, hogy hol kívánják folytatni tanulmányaikat, az érintettek befejezhetik képzésüket, és ugyanúgy az érintett felsőoktatási intézmény oklevelét kapják meg. A becsatolt dokumentumok alapján a felsőoktatási intézmény a tájékoztatási kötelezettségének is eleget tett.

Mindezekre figyelemmel a hivatalból indított vizsgálat során oktatási jogsérelmet nem állapítottunk meg, ezért az ügyet lezártuk. (XIII/80/2020/OJBIT, XIII/81/2020/OJBIT)

A hallgatói jogviszony megszűnésére különböző okokból kerülhet sor. Garanciális szabály, hogy amennyiben a hallgató magatartása miatt a felsőoktatási intézmény megszüntetné a hallgatói jogviszonyát, azt kizárólag fegyelmi eljárás keretében teheti.

Egy volt hallgató panaszt nyújtott be azzal kapcsolatban, hogy egy felsőoktatási intézmény megszüntette hallgatói jogviszonyát, mert az egyetem területén verekezésbe keveredett egy másik hallgatóval.

Az ügyben vizsgálatot indítottunk, és ezzel összefüggésben a felsőoktatási intézmény rektorához fordultunk, hogy nyilatkozzon a kialakult helyzetről. A rektor az alábbiakról tájékoztatta hivatalunkat az ügygel kapcsolatban.

A rektor álláspontja szerint a döntés helyes volt és nem okozott hátrányt a panaszos számára, az eljárási garanciákat biztosították a hallgató részére, továbbá lehetősége volt jogorvoslati lehetőségeket – kártérítésként – igénybe venni a magyar bíróságon.

Összevetettük a panaszban foglaltakat a felsőoktatási intézmény nyilatkozatában foglaltakkal, továbbá a jogszabályi rendelkezésekkel, és a következő állásfoglalást alakítottuk ki.

Megállapítottuk, hogy a panaszos esetében a felsőoktatási intézmény döntéshozatala eljárásjogi szempontból helytelen volt, annak tartalmától függetlenül. A felsőoktatási intézmény fegyelmi eljáráson kívül, a képzési szerződés felmondásával szüntette meg a panaszos hallgatói jogviszonyát.

Mindezekre tekintettel kezdeményeztük az intézmény rektoránál, hogy tegyen meg minden szükséges intézkedést a panaszos számára okozott eljárásjogi jogsértések orvoslására.

Ezt követően a felsőoktatási intézmény úgy döntött, hogy a panaszos hallgatói kötelezettségzegése kapcsán fegyelmi eljárást indít, amely során az eljárási garanciákat betartotta. Az elsőfokú döntés megállapította, hogy a panaszosnak fizikai konfliktusa volt egy hallgatótársával a felsőoktatási intézmény területén, ezért elbocsátotta a hallgatót az intézményből, majd a rektor a panaszos fellebbezését elutasította, jóváhagyta a fegyelmi bizottság hallgatói jogviszonyt megszüntető

határozatát, amelyben tájékoztatta a panaszost a jogorvoslati lehetőségeiről, és biztosította annak lehetőségét a közigazgatási bíróságon.

Hivatalunk nem vizsgálta a fizikai konfliktus szubjektív körülményeit (ami a panaszos szerint magyarázta tettét), az eljárás során objektív bizonyítást nyert, hogy a verekedés megtörtént. Mindez eredményezheti a hallgatói jogviszony fegyelmi eljárással történő megszüntetését. A cselekmény résztvevői viselkedésének jogi minősítése nem volt kérdés. Megállapítottuk, hogy ez a hallgatói kötelezettségek súlyos megsértése, valamint a törvény tényleges megsértése volt a panaszos és a többi résztvevő részéről. A fent említett esemény a törvény és a felsőoktatási intézmény szabályozása alapján is a legsúlyosabb következményekkel szankcionálható.

Mindezek alapján elfogadtuk a fegyelmi és a másodfokú döntések tartalmát, oktatási jogsértést nem tudunk kimutatni, ezért az ügyet lezártuk. (XIII/4/2020/OJBIT)

A hallgatói jogviszony egy másik lehetséges megszüntetési oka, ha a hallgató egyes tanulmányi kötelezettségeit nem teljesítette. A felsőoktatási intézmény egyoldalú nyilatkozattal megszünteti ugyanis annak a hallgatónak a hallgatói jogviszonyát, akinek az azonos tanegységből tett sikertelen javító, és ismétlő javító vizsgáinak összesített száma eléri az ötöt. Ebben az esetben nincs szükség külön figyelmeztetésnek a felsőoktatási intézmény részéről, és mivel ezen követelményt jogszabály rögzíti, így az intézmény nem gyakorolhat méltányosságot a hallgatóra vonatkozóan. (XIII/501/2020/OJBIT)

Egy panaszos azzal kapcsolatban élt panasszal, hogy hatodik sikertelen vizsgája után megszűnt a hallgatói jogviszonya. Arról érdeklődött, hogyan tudná tanulmányait befejezni. (XIII/159/2020/OJBIT)

Egy szülő előadta, hogy gyermeke hallgatói jogviszonya a korábbiakban megszűnt, mert egy tantárgyból összesen 6 alkalommal vizsgázott. Újabb vizsgalehetőség biztosítását szeretné kérni, erre vonatkozó méltányossági kérelmét azonban a felsőoktatási intézmény elutasította.

Tájékoztattuk a panaszost, hogy az Nftv. 59. § (4) bekezdésében foglaltakról, amely szerint felsőoktatási intézmény egyoldalú nyilatkozattal megszünteti annak a hallgatónak a hallgatói jogviszonyát, akinek az azonos tanegységből tett sikertelen javító, és ismétlő javító vizsgáinak összesített száma eléri az ötöt.

Tájékoztattuk továbbá a szülőt hivatalunk méltányosságra vonatkozó állásfoglalásáról. Tekintettel arra, hogy gyermeke a vizsga megismétlésére vonatkozó kérelmét méltányossági kérelemként nyújtotta be, és mint ilyet, méltányossági kérelemként utasították el. Hivatalunk álláspontja évek óta változatlan a méltányossági döntéssel kapcsolatban. A méltányosság olyan általános rendelkezéstől történő eltérés, amelyet a norma bizonyos kivételes esetekben lehetővé tesz a jogalkalmazó számára, méghozzá a hallgató szempontjából kedvező irányba. A méltányossági jogkör gyakorlója a körülményeket mérlegelve jár el, és a kérelmező javára eltekinthet a meghatározott feltételektől. A méltányossági döntés meghozatala során az intézmény nagyfokú szabadsággal rendelkezik, rá van bízva, hogy melyiket választja a több, egyaránt jogszerű megoldás közül. Jogszerűen dönt, ha a kérelemben foglaltaknak eleget tesz, és akkor is jogszerűen jár el, ha elutasítja azt. Tehát a hallgatóra nézve méltányos döntés mellőzése nem jogsértő akkor, ha a döntés egyébként megfelel a jogszabályok előírásainak.

Az érintett egy új felvételi eljárás keretében nyerhet felvételt és létesíthet hallgatói jogviszonyt a kívánt felsőoktatási intézménnyel, és kreditelismeréssel korábbi tanulmányai beszámításra kerülhetnek. (XIII/432/2020/OJBIT)

Egy panaszos a hallgatói jogviszonyának megszűnésével és egy vizsgatárgy értékelésével kapcsolatban kérte hivatalunk vizsgálatát. A panaszos előadta, hogy pénzügy és számvitel alapszakon folytatott tanulmányokat. A 2019/2020. tanév I. félévét követően megszüntették a hallgatói jogviszonyát, miután az egyik tantárgyból összesen hat alkalommal tett sikertelen vizsgát.

A hallgató előbb dékáni méltányossági kérelmet nyújtott be, de kérelmét azzal utasította el a felsőoktatási intézmény, hogy további vizsgalehetőség méltányosságból a jogszabályi előírások miatt nem adható.

Ezt követően a felsőoktatási intézmény a panaszos hallgatói jogviszonyát megszüntette. A hallgató a döntéssel szemben jogorvoslati kérelmet nyújtott be, de hivatalunknak küldött beadványa szerint a kérelmét azóta sem bírálták el. Jogorvoslati kérelmében értékeléssel kapcsolatos kifogásait adta elő.

A panaszos vizsgálat megindítását kérelmezte az egyetem döntésével szemben, azonban hivatalunk hatásköri szabályai szerint a rendelkezésre álló jogorvoslat kimerítésének hiányában erre nincs mód. Ezért hivatalunk a felsőoktatási intézményhez fordult, és az ügyben indult jogorvoslati eljárás lefolytatásáról érdeklődött.

Válaszában a felsőoktatási intézmény megküldte a hallgató ügyében hozott másodfokú elutasító határozatot. A határozat indokolása szerint a panaszos nem teljesítette a Hallgatói Követelményrendszer (a továbbiakban: HKR) 63. § (6) bekezdésében foglalt kötelezettségét, amely alapján az egyetem egyoldalú nyilatkozattal megszünteti annak a hallgatónak a hallgatói jogviszonyát, akinek az azonos tanegységből tett sikertelen javító, és ismétlő javító vizsgáinak összesített száma eléri az ötöt. A panaszos Neptun üzenetben figyelmeztetést is kapott fentiekről. A felülbírálati bizottság a Neptun Elektronikus Tanulmányi Rendszer adatainak vizsgálatát követően megállapította, hogy a hallgató nem teljesítette továbbá a HKR 85. § (3) bekezdésében rögzített tanulmányi kötelezettségét. A panaszos a 2019/2020. tanév I. félévében egy másik tantárgyat ötödik/hatodik alkalommal vette fel, azonban nem teljesítette.

Az ügyben az alábbi állásfoglalást alakítottuk ki. Áttekintve a panaszos által előadott körülményeket, megállapítottuk, hogy a hallgató nem csatolt olyan dokumentumot, amely szerint az érintett tantárgy kapcsán tartott hat vizsgát követően a fentiek szerinti jogorvoslati eljárást indított volna az értékeléssel kapcsolatban az aktuális vizsga időpontját követő tizenötödik napon belül, így ezzel kapcsolatban hatáskör hiányában nem volt mód vizsgálatunk lefolytatására.

Az elbocsátással kapcsolatban megállapítottuk, hogy az Nftv. 59. § (4) bekezdésének megfogalmazása nem ad lehetőséget a felsőoktatási intézménynek mérlegelésre vagy méltányosságra, amennyiben egy hallgató hat sikertelen vizsgát tett, az a hallgatói jogviszony egyoldalú megszűnését eredményezi.

Tekintettel arra, hogy jogszabálysértésre beadványában a panaszos nem hivatkozott, így elfogadtuk a felsőoktatási intézmény másodfokú határozatában foglaltakat. A beadványban foglaltakkal kapcsolatban oktatási jogsérelmet nem tudunk kimutatni, ezért az ügyet lezártuk. (XIII/136/2020/OJBIT)

Az abszolutórium, vagy más néven végbizonyítvány igazolja, hogy a hallgató a felsőoktatási intézményben a nyelvvizsga letétele, a szakdolgozat, illetve diplomamunka elkészítése kivételével minden tanulmányi követelménynek eleget tett. Az abszolutórium megszerzése a

feltétele a záróvizsgára bocsátásnak. A megszerzést követő záróvizsga-időszak végén automatikusan megszűnik a hallgatói jogviszony.

Egy hallgató azt kifogásolta, hogy a szakdolgozat tantárgy teljesítéséhez kreditértéket rendeltek. Az abszolutóriumhoz teljesíteni kell a krediteket, a végbizonyítvány megszerzéséhez azonban a szakdolgozat teljesítése nem követelhető.

Tájékoztatottuk, hogy az Nftv. 50. § (1) bekezdése szerint a felsőoktatási intézmény annak a hallgatónak, aki a tantervben előírt tanulmányi és vizsgakövetelményeket és az előírt szakmai gyakorlatot – a nyelvvizsga letétele, a szakdolgozat, diplomamunka elkészítése kivételével – teljesítette, és az előírt krediteket megszerezte, végbizonyítványt állít ki (abszolutórium).

Az Nftv. 108. § 47. pont értelmező rendelkezése szerint a végbizonyítvány (abszolutórium): a tantervben előírt vizsgák eredményes letételét és – a nyelvvizsga letételének és szakdolgozat (diplomamunka) elkészítésének kivételével – más tanulmányi követelmények teljesítését, illetve a képzési és kimeneti követelményekben előírt kreditpontok megszerzését igazolja, amely minősítés és értékelés nélkül tanúsítja, hogy a hallgató a tantervben előírt tanulmányi és vizsgakövetelménynek mindenben eleget tett.

A 18/2016. (VIII. 5.) EMMI rendelet a fizika alapképzési szak esetén az 5. pontban a következőkről rendelkezik. Az alapfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma: 180 kredit, amelyből a szak orientációja: elméletorientált (60-70 százalék); a szakdolgozat készítéséhez rendelt kreditérték: 10 kredit; a szabadon választható tantárgyakhoz rendelhető minimális kreditérték: 9 kredit.

Ezen felül tájékoztattuk a beadványozót hivatalunk hatásköri szabályairól, illetve a jogorvoslat kimerítésének szükségességéről. (XIII/494/2020/OJBIT)

A záróvizsga az oklevél megszerzéséhez szükséges ismeretek, készségek és képességek ellenőrzése és értékelése, amelynek során a hallgatónak arról is tanúságot kell tennie, hogy a tanult ismereteket alkalmazni tudja. A záróvizsga teljesítését a 2005. évi felsőoktatási törvény alapján a felsőoktatási intézmény tanulmányi és vizsgaszabályzatában meghatározottak szerint hét éven túl feltételhez kötheti. Az Nftv. a 2012 szeptemberében kezdett jogviszonyokra vonatkozóan a záróvizsga teljesítését az abszolutórium kiállítását követő öt éven belül teszi lehetővé, míg a 2006 előtt létesített jogviszonyok esetében az átmeneti rendelkezés 2018. szeptember 1-jéig engedte a záróvizsga utólagos teljesítését. (XIII/227/2020/OJBIT, XIII/358/2020/OJBIT, XIII/368/2020/OJBIT, XIII/380/2020/OJBIT, XIII/414/2020/OJBIT)

Egy volt hallgató az 1993. évi felsőoktatási törvény szerint megkezdett tanulmányainak befejezésével kapcsolatban kérte hivatalunk segítségét. Vitatta a felsőoktatási intézmény ezt elutasító döntését, és záróvizsgázáshoz kért lehetőséget.

Az Nftv. 112. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés megegyezik a korábban panaszossal közltekkel, miszerint az 1993. évi felsőoktatási törvény alapján megkezdett képzéseket – folyamatos képzésben – 2016. szeptember 1-jéig lehet változatlan szakmai követelmények, változatlan vizsgarend keretében, változatlan oklevél kiadásával befejezni. Azok hallgatói jogviszonyát, akik e határidőig nem szerezték meg végbizonyítványukat, e dátummal meg kell szüntetni. Azok a volt hallgatók, akik 2016. szeptember 1-jéig végbizonyítványt szereztek, 2018. szeptember 1-jéig tehetnek záróvizsgát. Az e törvénynek az

egyed, a felsőoktatás szabályozására vonatkozó törvények módosításáról szóló 2015. évi CXXXI. törvénnyel megállapított 112. § (5a) bekezdése hatálya alá tartozó volt hallgatókra e bekezdés szabályait alkalmazni kell, a 112. § (5a) bekezdése alapján a felsőoktatási intézmények által hozott döntéseket e bekezdésre tekintettel a volt hallgatók javára 2016. február 15-ig módosítani kell.

A panaszos a záróvizsga-időszakon kívüli záróvizsgára vonatkozó kérelmét méltányossági kérelemként nyújtotta be, és mint ilyen, méltányossági kérelemként utasították el. Tájékoztatottuk a panaszost hivatalunk méltányosságra vonatkozó állásfoglalásáról, amely szerint jogszerűen dönt a méltányossági jogkör gyakorlója, ha a kérelemben foglaltaknak eleget tesz, és akkor is jogszerűen jár el, ha elutasítja azt. Az általa beadványában ismertetett körülmények és a becsatolt dokumentumok alapján álláspontunk szerint az ügyében hozott méltányossági döntés jogszerű, függetlenül annak indokolásától. A panaszosnak tehát továbbra sincs lehetősége záróvizsga teljesítésére. Tájékoztatottuk továbbá, hogy egy új felvételi eljárás keretében felvételt nyerhet, és hallgatói jogviszonyt létesíthet a kívánt felsőoktatási intézménnyel, azt követően kreditelismeréssel korábbi tanulmányai beszámításra kerülhetnek.

Áttekintve a panaszos által jelzetteket, álláspontunk az, hogy az általa leírtak jogsérelmet nem, azonban érdeksérelmet okoznak. Ennek megfelelően tájékoztatottuk a panaszost jogszabály-módosítás kezdeményezésének módjáról. (XIII/299/2020/OJBIT)

A nyelvvizsga teljesítése a záróvizsgát követően az oklevél kiállításához szükséges. A pontos idegennyelvi feltételt a képzési és kimeneti követelmények határozzák meg. Korábban az életkor alapján mentesítést kaphattak a negyven év feletti hallgatók, ezen kedvezményt azonban a jogalkotó 2016-tól kezdve már nem biztosítja.

Egy panaszos azzal kapcsolatban kért tájékoztatást, hogy mentesülhet-e a nyelvvizsga követelménye alól életkorára tekintettel.

Az idegennyelvi követelmény alóli mentesítéssel kapcsolatban az Nftv. 107. § (1) bekezdése rendelkezik, amely szerint, ha az oklevél, illetve bizonyítvány megszerzésének az előfeltétele az általános nyelvvizsga megléte, a követelmény teljesítése alól mentesülnek azok a hallgatók, akik tanulmányaik első évfolyamon történő megkezdésének évében legalább a negyvenedik életévüket betöltik. Ez a rendelkezés azoknál alkalmazható utoljára, akik a 2015/2016. tanévben tesznek záróvizsgát.

A rendelkezéshez tartozó indokolás szerint a felsőfokú tanulmányok mellett a nyelvvizsga követelmények teljesítése a munkakörök betöltéséhez egyre inkább szükséges, így a nyelvigényes szakmai vizsgát feltételező képzéseknél a szakképzettség minőségének emelése érdekében nem lehet eltérni a nyelvvizsga követelményeinek teljesítésétől.

A korábbi, a 2005. évi felsőoktatási törvény már a hatályba lépésekor, vagyis 2006. március 1-jén tartalmazta a fenti rendelkezéssel azonos tartalmú 150. § (1) bekezdését. Már ezen rendelkezés tartalmazta azon kikötést, amely szerint a fenti mentesítés kizárólag azoknál alkalmazható utoljára, akik a 2015/2016. tanévben tesznek záróvizsgát.

Mindezekre figyelemmel az életkor miatt adható nyelvvizsgamentesség kivezetésére tíz éves felkészülési időt biztosított a jogszabály. Azt is fontos hangsúlyozni, hogy kizárólag azon hallgatókra vonatkozott ezen szabály, akik tanulmányaik megkezdésekor már betöltötték a negyvenedik életévüket. Felhívtuk a panaszos figyelmét, hogy hivatalunk hatásköre nem terjed ki a nyelvvizsga alóli mentesítés ügyében döntést hozni. A nyelvvizsgatételi kötelezettség alól méltányossági alapon senki sem kaphat

mentességet a felsőoktatási intézménytől, tekintettel arra, hogy a nyelvvizsgatételi kötelezettséget jogszabály írja elő. (XIII/85/2020/OJBIT)

A 2020-ban bekövetkezett járványhelyzetre tekintettel a jogalkotó nyelvvizsga-amnesztiát hirdetett annak érdekében, hogy egyrészt megkönnyítse a végzős hallgatók helyzetét, továbbá a vírus okozta válságot követően a magyar gazdaság újraindításához szükséges diplomás munkavállalók számának növelésének céljából. A veszélyhelyzet során teendő egyes, a felsőoktatási intézményeket és a hallgatókat érintő intézkedésekről szóló 101/2020. (IV. 10.) Korm. rendelet 6. §-a szerint, aki 2020. augusztus 31-ig sikeres záróvizsgát tett, mentesül az oklevél kiadásának előfeltételéül előírt nyelvvizsga letételének kötelezettsége alól.

Több volt hallgató fordult hivatalunkhoz ezen helyzettel kapcsolatban. Az érintettek a fenti jogszabályi rendelkezésre hivatkozással a felsőoktatási intézményükhöz fordultak, azonban oklevelüket késedelmesen állították ki. Tekintettel arra, hogy a hallgatók kivétel nélkül a jogorvoslati lehetőségek kimerítését megelőzően fordultak hivatalunkhoz, így a hatásköri szabályainkról és a jogorvoslat kimerítésének szükségességéről tájékoztattuk őket. Továbbá felhívtuk a figyelmüket, hogy a különleges jogrendben nem minden esetben azok a szabályok érvényesülnek, mint általános esetben. A felsőoktatási intézményeknek jelenleg egyszerre kell megfelelni a járványügyi követelményeknek, a vizsgaidőszak megszervezésének, a záróvizsgák lebonyolításának, valamint az oklevelek kiállításának. Ezen körülmények indokolttá tehetik, hogy az aktuális helyzetben mindenki megértőbben forduljon a másik felé. (XIII/312/2020/OJBIT, XIII/467/2020/OJBIT, XIII/516/2020/OJBIT, XIII/524/2020/OJBIT)

A nyelvvizsga teljesítése legtöbb esetben az oklevél kiállítása miatt szükséges a hallgatóknak. Egyes mesterképzések esetén azonban a felvételi követelmények egyike a nyelvvizsga teljesítése. A fent hivatkozott Korm. rendelet bemeneti követelmény alól nem adott mentesítést.

Egy panaszos azzal kapcsolatban kérte hivatalunk segítségét, hogy méltányossági kérelemmel fordult a felsőoktatásért, innovációért és szakképzésért felelős államtitkárhoz a felsőoktatási felvételi eljárásban szükséges idegennyelvi követelményekkel kapcsolatban. Ezen körben kérte hivatalunk vizsgálatát is.

Tekintettel arra, hogy a panaszos jogszabálysértésre nem hivatkozott levelében, továbbá hogy hivatalunk nem gyakorol méltányosságot, jogszabály módosítását pedig – többek között – a szakterületért felelős Innovációs és Technológiai Minisztérium tud kezdeményezni, így jeleztük részére, hogy panaszával a megfelelő személyhez fordult. Kérésével kapcsolatban választ a felsőoktatásért, innovációért és szakképzésért felelős államtitkártól várhat. (XIII/308/2020/OJBIT)

Az oklevél kiállítására a záróvizsga teljesítését követő harminc napon belül kell sort keríteni. Ezen rendelkezés azonban a nyelvvizsga-bizonyítvány kiállítását és annak felsőoktatási intézmény részére történő bemutatását követően lehetséges. Amennyiben a nyelvvizsgát a hallgató a záróvizsgát követően teljesíti, ennek bemutatását követő harminc napon belül állítják ki részére az oklevelet.

Egy panaszos azzal kapcsolatban kérte hivatalunk segítségét, hogy a márciusi diplomaosztón való részvételének feltétele, hogy február közepéig a felsőoktatási intézmény részére bemutassa a nyelvvizsga-bizonyítványát, ezt azonban várhatóan nem állítják ki a fenti határidőig.

Az Nftv. 51. § (3) bekezdése szerint az oklevelet az (1) bekezdés szerinti nyelvvizsgát igazoló okirat bemutatásától számított harminc napon belül kell kiállítani és kiadni annak, aki sikeres záróvizsgát tett. Ha a hallgató a záróvizsga időpontjában már bemutatta azt az okiratot, amely az (1) bekezdésben meghatározott követelmények teljesítését igazolja, az oklevelet a sikeres záróvizsga napjától számított harminc napon belül kell kiállítani és kiadni számára. (XIII/56/2020/OJBIT)

A fogyatékkal élő hallgató részére többféle mentesítés adható, amennyiben szakértői véleménnyel igazolja állapotát a felsőoktatási intézmény felé. Az egyik ilyen mentesítés az oklevél kiállításához adott nyelvvizsga-mentesség.

Egy panaszos egészségkárosodására tekintettel az oklevél átvételéhez szükséges nyelvvizsgával kapcsolatban kapható mentesítésekről kért tájékoztatást.

Tájékoztatottuk a beadványozót, hogy az Nftv. 49. § (8) bekezdése alapján a fogyatékkal élő hallgató részére biztosítani kell a fogyatékhöz igazodó felkészítést és vizsgáztatást, továbbá segítséget kell nyújtani részére ahhoz, hogy teljesíteni tudja a hallgatói jogviszonyából eredő kötelezettségeit. Indokolt esetben mentesíteni kell egyes tantárgyak, tantárgyrészek tanulása vagy a beszámolás kötelezettsége alól. Szükség esetén mentesíteni kell a nyelvvizsga vagy annak egy része, illetve szintje alól. A vizsgán biztosítani kell a hosszabb felkészülési időt, az írásbeli beszámolón lehetővé kell tenni a segédeszköz – így különösen írógép, számítógép – alkalmazását, szükség esetén az írásbeli beszámoló szóbeli beszámolóval vagy a szóbeli beszámoló írásbeli beszámolóval történő felváltását. Fontos azonban kiemelni, hogy az e bekezdés alapján nyújtott mentesítés kizárólag a mentesítés alapjául szolgáló körülménnyel összefüggésben biztosítható és nem vezethet az oklevél által tanúsított szakképzettség megszerzéséhez szükséges alapvető tanulmányi követelmények alóli felmentéshez.

A Kormány a fogyatékkal élő hallgatókkal kapcsolatos intézményi feladatok végrehajtásának rendjét a végrehajtási rendelet 62-64. §-ai határozzák meg, amely rendelkezések 2015. április 17. napján léptek hatályba. E rendelet 62. § (1) bekezdése szerint a fogyatékkal élő hallgató kérelmére a felsőoktatási intézménynek a tanterv előírásaitól részben vagy egészében eltérő követelményeket kell megállapítania, illetve – figyelemmel az Nftv. 49. § (8) bekezdésére – azok teljesítésétől el kell tekintenie a (2)-(7) bekezdésben foglalt kedvezmények közül legalább egy, szükség szerint több kedvezmény biztosításával, ha a fogyatékhöz igazoló szakvélemény megállapításai alapján kedvezmény, illetve mentesség biztosítható a hallgató számára.

A végrehajtási rendelet 62. § (2) bekezdése rendelkezik a mozgáskorlátozott hallgató részére adható kedvezményekről, amelyek lehetnek a gyakorlati követelmények teljesítése alóli részleges vagy teljes felmentés, illetve annak más formában történő teljesítése; az írásbeli vizsga szóbelivel, a szóbeli vizsga írásbelivel történő helyettesítése; mentesítés a nyelvvizsga vagy annak egy része, illetve szintje alól; mentesítés a manuális készségeket igénylő feladatok alól azzal, hogy az elméleti ismeretek megkövetelhetők; az írásbeli feladatok megoldásához szükséges speciális eszközök, berendezési tárgyak használatának lehetővé tétele; a nem fogyatékkal élő hallgatókra megállapított felkészülési időnél hosszabb felkészülési idő biztosítása; a hallgató tanulmányai alatt személyi segítő biztosítása.

Lényeges kiemelni a végrehajtási rendelet 62. § (12) bekezdését is, amely szerint a nyelvvizsga vagy annak egy része, illetve szintje alóli mentesítés megilleti azt a fogyatékossgal élő volt hallgatót, aki záróvizsgát tett és hallgatói jogviszonya megszűnt, de a szakképzettség megszerzéséhez szükséges nyelvvizsga kötelezettségét nem teljesítette.

Az igazolás rendjére vonatkozó szabályokat a rendelet 63. § (1)-(3) bekezdése tartalmazza, amely szerint a fogyatékossgal élő hallgató (jelentkező) fogyatékossgának típusát a (2) vagy a (3) bekezdésben meghatározott szerv által kiadott szakértői véleménnyel igazolja. Ha a hallgató (jelentkező) fogyatékossga, sajátos nevelési igénye már a középfokú tanulmányok ideje alatt is fennállt, a fogyatékossg, sajátos nevelési igény a megyei (fővárosi) pedagógiai szakszolgálati intézmények, illetve azok megyei vagy országos szakértői bizottságként eljáró tagintézményei, valamint jogelődjeik közül a tanulási képességvizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottságok, és az országos szakértői és rehabilitációs bizottságok által kibocsátott szakértői véleménnyel igazolható, kivéve a felnőttoktatásban nem nappali munkarendben folytatott tanulmányokat, amely esetben az ELTE Gyakorló Országos Pedagógiai Szakszolgálat és jogelődje, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Gyakorló Gyógypedagógiai és Logopédiai Szakszolgálat, Szakértői és Rehabilitációs Bizottság és Gyógypedagógiai Szakmai Szolgáltató Intézmény szakértői véleményével igazolható a fogyatékossg, sajátos nevelési igény. Ha a hallgató (jelentkező) fogyatékossga, sajátos nevelési igénye a középfokú tanulmányok ideje alatt nem állt fenn, a fogyatékossg a rehabilitációs szakértői szerv, illetve annak jogelődjei által kibocsátott szakértői véleménnyel igazolható. Ezen szakértői szervekre vonatkozó információk, elérhetőségek megtalálhatók az egyes kormányhivatalok honlapján (www.kormanyhivatal.hu), a Rehabilitációs Ellátási és Szakértői Főosztály cím alatt.

E rendelkezések alapján a hallgatót tehát megilleti az a jog, hogy a fogyatékossg szakértői igazolása után kérelmezze a felsőoktatási intézménytől az egyes követelmények alóli felmentését. A szakértői igazolás kiállítására azonban kizárólag a jogszabályban rögzített szerv jogosult, más szakemberek és szervezet véleményei a mentesítési kérelem elbírálása során nem vehetőek figyelembe. Azt azonban, hogy a megfelelő szakvélemény benyújtását követően részben vagy egészben mentesíti-e a hallgatót az egyes kötelezettségek alól, a felsőoktatási intézmény dönti el a fent hivatkozott rendelkezések és a szervezeti és működési szabályzatában foglaltak alapján. (XIII/75/2020/OJBIT)

Az ilyen jellegű kérelmeknél elsősorban a szakértői véleményt kell megvizsgálni, amely a fogyatékossg megállapításán túl az érintett részére adható mentesítésekre vonatkozó rendelkezést is tartalmaz.

Egy panaszos tanulási nehézségeire tekintettel az oklevél átvételéhez szükséges nyelvvizsgával kapcsolatban kapható mentesítésekről kérte hivatalunk tájékoztatását.

Kérdésével kapcsolatban tájékoztattuk a fenti jogszabályi rendelkezésekről, továbbá arról, hogy a végrehajtási rendelet 62. § (6) bekezdés a) pontja rendelkezik a diszlexiával élő hallgató részére adható kedvezményekről. Eszerint a pszichés fejlődési zavarral küzdő hallgató esetében alkalmazható kedvezmények a diszlexiás-diszgráfias-diszortográfias hallgatónál: az írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsga vagy szóbeli helyett írásbeli vizsga; írásbeli vizsga esetén a nem fogyatékossgal élő hallgatókra megállapított felkészülési időnél hosszabb felkészülési idő; a vizsgán a szükséges segédeszközök (különösen számítógép, írógép, helyesírási szótár, értelmező szótár, szinonima szótár) biztosítása; mentesítés a nyelvvizsga vagy annak egy része, illetve szintje alól.

A panaszos által becsatolt szakértői vélemény a panaszosnál diszlexiát nem állapított meg, és felsőoktatási intézményben adható kedvezményeikről sem rendelkezett. A megjegyzés szerint tanulási képességet súlyosan akadályozó fogyatékoság esetében nem áll fenn. A szakértői bizottság nem támogatta a panaszos teljes felmentését a nyelvvizsga teljesítése alól. A felsőoktatási intézmény kizárólag azon mentességek, kedvezmények megadásáról dönthet, amelyre a szakértői bizottság javaslatot fogalmaz meg.

A beadvány szerint a szakértői véleménnyel szembeni jogorvoslati lehetőségeit a panaszos nem merítette ki. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése rögzíti, hogy mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti. Ennek részletszabályait az ágazati jogszabályok tartalmazzák, amelyek meghatározzák azon jogvesztő határidőt is, amely időtartamon belül a panaszos élhet ezen jogával. A beadványozó a határozatban rögzített jogvesztő határidőt elmulasztotta, így a jogorvoslatot a szakértői bizottság döntésével szemben nem merítette ki.

Fentiek alapján, a panasz tárgya érinthet oktatási jogot, azonban olyan döntést sérelmez, amely nem a felsőoktatási jog területére tartozik. Hivatalunk kizárólag az oktatással összefüggő jogsértésekben tud vizsgálatot lefolytatni. A szakértői bizottság véleményének felülvizsgálatára hivatalunk hatásköre nem terjed ki. Amennyiben a panaszos úgy ítéli meg, hogy a szakértői bizottság javaslata nem felel meg az állapotának, és felsőoktatási tanulmányaival összefüggésben kedvezményre lenne jogosult, úgy a szakértői vélemény felülvizsgálatának lehetőségeiről a szakértői bizottságnál érdeklődhet. Felhívtuk a figyelmét, hogy egyéb lehetőségeivel kapcsolatban szakterületen jártas ügyvéddel konzultálhat.

Tájékoztattuk továbbá arról is, hogy pedagógusképzésben egyes szakok bemeneti követelményeinél, így például tanító, óvodapedagógus és konduktor képzés esetén kizáró tényező lehet a diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia. Amennyiben ezen fogyatékoságok utólagos megállapítására kerül sor, a felsőoktatási intézmény az idegennyelvi mentesítéssel kapcsolatos döntéshozatala során megvizsgálhatja, hogy vezethet-e a felmentés az oklevél által tanúsított szakképzettség megszerzéséhez szükséges alapvető tanulmányi követelmények alóli mentesítéshez.

Felhívtuk a panaszos figyelmét továbbá, hogy a nyelvvizsgát szervező intézményeknél helyben tájékozódhat a speciális szükségletű vizsgázók esélyegyenlőségét megteremtő körülmények biztosításáról. (XIII/8/2020/OJBIT)

Amennyiben a szakértői bizottság a szakvéleményben javasolja a felmentést, a felsőoktatási intézménynek csak abban a körben van mérlegelési lehetősége, hogy a képzési és kimeneti követelményekben meghatározott idegennyelvi követelményeken túl az alapvető tanulmányi követelmények is írják-e elő nyelvtudásra vonatkozó kötelezettséget.

Több panaszos is hivatalunkhoz fordult, mert egy felsőoktatási intézmény pénzügy-számvitel szakos, levelező tagozatos hallgatóiként az államvizsgát teljesítették, de az idegennyelvi követelmények hiányában az oklevelüket nem kapták meg. A felsőoktatási intézmény részére a jogszabályban nevesített szakhatóság által kiállított szakvéleményt becsatolták, amelyben olyan fokú diszlexiát, illetve diszgráfiát állapítottak meg, amely alapján a teljes nyelvvizsga mentességet javasolták megadni.

A felsőoktatási intézmény esélyegyenlőségi bizottsága elsőfokú határozatában részben támogatta a kérelmeket, de az oklevél kiállításához középfokú (B2 szintű), szakmai, szóbeli nyelvvizsga-bizonyítvány bemutatására kötelezték a panaszosokat.

A hallgatók ezen döntések ellen a hallgatói jogorvoslati bizottsághoz fellebbeztek. A jogorvoslati eljárásban az oktatási rektorhelyettes által meghozott döntés részben támogatta a hallgatók kérelmét, és az elsőfokú döntéseket módosította aszerint, hogy az oklevél kiállításához alapfokú (B1 szintű), általános, szóbeli nyelvvizsga-bizonyítvány bemutatására kötelezték a volt hallgatókat.

A panaszosok azt sérelmezték, hogy nem kaptak teljes felmentést az oklevél kiállításához szükséges idegennyelvi követelmények alól, holott ezt a szakértői bizottság I. fokú szakvéleménye indokoltnak tartotta. Az elsőfokú és másodfokú határozatok indokolásában nem adtak magyarázatot a döntéshozók arra, hogy a szakértői véleményekben javasolt teljes felmentés ellenére miért csak részben mentesítették a hallgatókat az idegennyelvi követelmények alól.

Mindkét ügyben vizsgálatot indítottunk, amelynek keretében először a felsőoktatási intézményhez fordultunk. Időközben azonban járványhelyezettel összefüggésben a jogszabályi környezet megváltozott, amely elősegítette a panaszosoknak az oklevelük nyelvvizsga hiányában történő átvételét. Ezen körülményekre tekintettel az ügyeket lezártuk. (XIII/98/2020/OJBIT, XIII/157/2020/OJBIT)

Minden esetben vizsgálni szükséges, hogy a szakértői véleményben megállapított fogyatékoság alapján a végrehajtási rendelet engedélyezi-e az idegennyelvi követelmények alóli mentesítést.

Egy panaszos gyermeke tanulási nehézségeire (diszkalkulia) tekintettel a felsőoktatásban szükséges nyelvvizsgával kapcsolatban kapható mentesítésekről kért tájékoztatást.

Kérdésével kapcsolatban tájékoztattuk a panaszost az Nftv. és a végrehajtási rendelet fogyatékosággal élő hallgatókra vonatkozó rendelkezéseiről. A végrehajtási rendelet 62. § (6) bekezdése d) pontja rendelkezik a diszkalkuliás hallgató részére adható kedvezményekről. Eszerint a pszichés fejlődési zavarral küzdő hallgató esetében alkalmazható kedvezmények a diszkalkuliás hallgatónál mentesítés a számítási feladatok alól, de az elméleti ismeretek megkövetelhetők, valamint a vizsgák alkalmával mindazon segédeszközök használata, amelyekkel a hallgató a tanulmányai során korábban is dolgozott (különösen táblázatok, számológép, konfiguráció, mechanikus és manipulatív eszközök), továbbá hosszabb felkészülési idő biztosítása. Ugyanezen § (10) bekezdése szerint indokolt esetben a hallgató kérelmére, a szakvélemény alapján a felsőoktatási intézmény a (2)-(7) bekezdésben szabályozott kedvezményektől eltérő, további vagy más kedvezményt is biztosíthat a hallgató részére.

Tájékoztattuk, hogy a nyelvvizsgán alkalmazható kedvezményekkel kapcsolatban a nyelvvizsgát szervező intézményeknél tud érdeklődni. (XIII/88/2020/OJBIT)

A fentiekől eltérő rendelkezések vannak hatályban és más követelmények vonatkoznak a doktori képzésben résztvevőkre. A doktorjelöltek esetén a képzés jellegéből adódik, hogy a jogalkotó magasabb szintű idegennyelvi követelményeket írt elő. (XIII/139/2020/OJBIT)

Egy panaszos az egyik doktori iskola tájékoztatása miatt fordult hivatalunkhoz. A felsőoktatási intézmény arról informálta, hogy a panaszos eszperantó nyelvvizsgája nem fogadható el a doktori cím odaítélése során.

Tájékoztattuk a hozzánk fordulót, hogy az Nftv. 53. § (5) bekezdés b) pontja szerint a doktori fokozat megszerzésének feltétele – többek között – két idegen nyelv a tudományterület műveléséhez szükséges

ismeretének a doktori szabályzatban meghatározottak szerinti igazolása, amely siketek esetében a nem magyar jelnyelv ismeretének az igazolásával is történhet.

A doktori iskolákról, a doktori eljárások rendjéről és a habilitációról szóló 387/2012. (XII. 19.) Korm. rendelet 9. § (2) bekezdés g) pontja szerint a doktori tanács – többek között – a doktori szabályzatban meghatározza a fokozatszerzés nyelvi követelményeit, amely jogosítvány átruházható a doktori iskola működési szabályzatára. A 13. § (3) bekezdése szerint a doktori iskola működési szabályzata tartalmazhatja, figyelemmel a doktori szabályzatra, a doktori fokozatszerzés nyelvi követelményeit és a nyelvismeret igazolásának módját. A doktori iskola működési szabályzata meghatározza a nyelvi követelmények teljesítéséhez elfogadott valamennyi idegen nyelv felsorolását, valamint ebből a felsorolásból kijelölhet egy, a tudományterület műveléséhez elengedhetetlen olyan idegen nyelvet, amelynek ismerete a fokozatszerzéshez szükséges.

Tájékoztatottuk a panaszost a jogorvoslati lehetőségeiről, valamint felhívtuk a figyelmét, hogy a hivatalunk előzetes vizsgálata alapján fennáll az oktatási jogsértés gyanúja, azonban hivatalunk hatásköri szabályai szerint vizsgálat megindítására csak a felsőoktatási intézménynél rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségek kimerítését követően van lehetőség. (XIII/533/2020/OJBIT)

Az oklevél az a közokirat, amely tanúsítja, hogy a hallgató egy adott képzést teljesített, végzettséget, illetve szakképzettséget szerzett az adott szakon, továbbá igazolja, hogy felsőfokú tanulmányait befejezte. A hallgató képzés során nyújtott teljesítménye befolyásolja az oklevél minősítését. (XIII/344/2020/OJBIT, XIII/484/2020/OJBIT)

Egy beadványozó oklevelének minősítésével kapcsolatban élt panasszal. Tájékoztatottuk, hogy a végrehajtási rendelet 55. § (2) bekezdés 15. pontja szerint a kreditrendszerű képzésben – a felsőoktatási intézmény szabályzatában – szabályozni kell – többek között – az oklevél eredményének (minősítésének) kiszámítását.

Mindezekre figyelemmel a felsőoktatási intézmények autonómiájuk keretében a kérdést maguk jogosultak szabályozni a saját hallgatóikra vonatkozóan. (XIII/352/2020/OJBIT)

Az oklevél mellé a felsőoktatási intézmény oklevélmellékletet is kiállít. A magyar és angol nyelven kiállított oklevélmelléklet a tanulmányi kötelezettség legfontosabb adatairól és a tanulmányi eredményekről ad tájékoztatást. Mindez külföldi tanulmányok, illetve munkavállalás esetén is hasznos információkat tartalmaz a fogadó félnek.

Beadványában több panaszos azzal kapcsolatban kérte hivatalunk segítségét, hogy a korábbi felsőoktatási intézménye nem állítja ki, és nem küldi meg a külföldi intézmény részére a panaszosok törzsadatait.

Tájékoztatottuk őket, hogy az 1993. évi felsőoktatási törvény a panaszosok hallgatói jogviszonyának befejezésekor az alábbiak szerint rendelkezett. A jogszabály 2004. május 1. – augusztus 31. közötti időállapotának 97. § (5) és (8) bekezdései szerint külföldi felhasználásra, kérelem alapján, idegen nyelvű oklevélmelléklet adható ki, amely a tanulmányi kötelezettség legfontosabb adatairól és a tanulmányi eredményekről ad tájékoztatást. A hallgató kérésére a felsőoktatási intézmény magyar nyelvű oklevélmellékletet állít ki az Európai Bizottság és az Európa Tanács által kidolgozott

oklevélmelléklet szerint. A hallgató kérésére és költségére az oklevélmellékletet angol nyelven is ki kell adni.

A jelenleg hatályos Nftv. átmeneti rendelkezései a következőképpen rendelkeznek a korábbi felsőoktatási törvény alkalmazhatóságáról. A 112. § (1) bekezdése szerint az 1993. évi felsőoktatási törvény alapján megkezdett képzéseket változatlan oklevél kiadásával lehet befejezni.

Ezt egészíti ki a végrehajtási rendelet 34. § (6) bekezdése, amely szerint a hallgatói jogviszony fennállása alatt ki nem adott oklevél és oklevélmelléklet első kiadásának ingyenessége megilleti a volt hallgatót is.

A kérelmükben írtakkal kapcsolatban azonban felhívtuk a panaszosok figyelmét, hogy a külföldre, nem közvetlenül a részükre történő postázással kapcsolatban nem rendelkezik a jogszabály.

Ezen kívül tájékoztattuk a beadványozókat hivatalunk hatásköri szabályairól, illetve a jogorvoslat kimerítésének szükségességéről. (XIII/183/2020/OJBIT, XIII/475/2020/OJBIT)

A HALLGATÓK ÁLTAL FIZETENDŐ DÍJAK, TÉRÍTÉSEK ÉS A RÉSZÜKRE NYÚJTHATÓ TÁMOGATÁSOK

A költségviselés formája szerint a felsőoktatási képzésben részt vevő lehet magyar állami (rész)ösztöndíjjal támogatott hallgató, illetve önköltséges hallgató. Az önköltség fizetésén túl jogszabály határozza meg azon szolgáltatások körét, amelyért a felsőoktatási intézmény térítési díjat kérhet a hallgatóktól. Az okiratok, így az oklevél első alkalommal történő kiadását alapesetben fedezi az állami ösztöndíj, illetve az önköltség összege, külön térítési díj fizetése nélkül. Amennyiben a felsőoktatási intézmény díszoklevelet állít ki, ez külön térítés ellenében igényelhető, de a díszoklevél kiállítása nem lehet kötelező.

Egy panaszos azért kérte hivatalunk segítségét, mert a felsőoktatási intézményében az oklevél kiállítása eljárási díjhoz kötött. Tájékoztattuk a hallgatót, hogy az Nftv. 81. § (1) bekezdés f) pontja szerint a magyar állami (rész)ösztöndíjjal támogatott képzés keretében a hallgató által igénybe vehető szolgáltatások – egyike – a képzéssel, illetve doktori fokozatszerzéssel kapcsolatos valamennyi okirat első alkalommal történő kiadása, amennyiben kormányrendelet a hallgatóra kedvezőbb feltételt nem állapít meg. A 83. § (1) bekezdés értelmében, ha a hallgató önköltséges képzésben vesz részt, a 81. § (1)-(2) bekezdésében meghatározottakért önköltséget, a 82. § (1)-(2) bekezdésben felsoroltakért térítési díjat kell fizetnie.

Mindezt megerősíti a végrehajtási rendelet is, amelynek 34. § (6) bekezdése szerint a hallgatói jogviszony fennállása alatt ki nem adott oklevél és oklevélmelléklet első kiadásának ingyenessége megilleti a volt hallgatót is.

Mindazonáltal fontos megjegyezni, hogy a szokásos okmányoktól eltérő, díszesebb formátumú oklevelek esetén indokolt lehet a kiállítás árának megtérítése, de ennek térítés ellenében történő kiállítása a hallgató választásán kell alapulnia. (XIII/228/2020/OJBIT)

Egy panaszos azzal összefüggésben kérte hivatalunk segítségét, hogy a felsőoktatási intézmény a korábbi képzésével kapcsolatos tantárgyak tartalmáról szóló igazolást nem, illetve csak jelentős térítés ellenében állítja ki.

A panaszost a kreditelismerésre és az oklevélmellékletre vonatkozó jogszabályi rendelkezéseken túl az alábbiakról tájékoztattuk. Az Nftv. 82. § (1) bekezdés b) pontja szerint a magyar állami (rész)ösztöndíjjal támogatott képzés keretében a hallgató által térítési díj fizetése mellett igénybe vehető – többek között – a felsőoktatási intézmény eszközeivel előállított, a felsőoktatási intézmény által a hallgató részére biztosított, a hallgató tulajdonába kerülő dolog (pl. sokszorosított segédletek). Ugyanezen § (3) bekezdése szerint az (1)-(2) bekezdés alapján kérhető térítési díj megállapításának rendjét a térítési és juttatási szabályzatban kell meghatározni, azzal a megkötéssel, hogy annak kumulált összege – az (1) bekezdés a) pontban foglalt szolgáltatás figyelembevételével – nem lehet magasabb, mint az önköltség fele. (XIII/20/2020/OJBIT)

Az állami ösztöndíjas hallgatókat minden év július 31-ig átsorolhatják önköltséges képzésbe, amennyiben nem teljesítik a jogszabályban rögzített tanulmányi átlagot, illetve nem teljesítik félévente a 18 kreditet két félév átlagában. (XIII/35/2020/OJBIT)

Egy hallgató alapesetben tizenkét féléven át folytathat tanulmányokat állami ösztöndíjas képzésen. Ezen képzésről azonban átsorolásra kerül az a hallgató is, aki két félévvel túllépi a képzési idejét.

Egy panaszos azzal kapcsolatban kérte hivatalunk segítségét, hogy egy felsőoktatási intézmény a kilencedik félévet követően átsorolta önköltséges képzésbe. A hallgató 2014-ben élelmiszermérnök képzésen kezdte meg tanulmányait.

Az Nftv. 47. § (1), valamint (3)-(4) bekezdései szerint egy személy – felsőoktatási szakképzésben, alapképzésben és mesterképzésben összesen – tizenkét féléven át folytathat a felsőoktatásban tanulmányokat magyar állami (rész)ösztöndíjas képzésben (a továbbiakban: támogatási idő). A támogatási idő legfeljebb tizennégy félév, ha a hallgató osztatlan képzésben vesz részt és a képzési követelmények szerint a képzési idő meghaladja a tíz félévet. Az (1) bekezdés szerinti képzésben az oklevél megszerzéséhez igénybe vehető támogatási idő legfeljebb két félévvel – a (4) bekezdés alkalmazásával legfeljebb hat félévvel – lehet hosszabb, mint az adott tanulmányok képzési ideje. Az adott szak támogatási idejébe az azonos szakon korábban igénybe vett támogatási időt be kell számítani. Ha a hallgató az így meghatározott támogatási idő alatt az adott fokozatot (oklevelet) nem tudja megszerezni, a tanulmányait e szakon önköltséges képzési formában folytathatja akkor is, ha az (1) bekezdés szerinti támogatási időt egyébként még nem merítette ki. A fogyatékossgal élő hallgató (1) bekezdésben meghatározott támogatási idejét a felsőoktatási intézmény legfeljebb négy félévvel megnövelheti. E kedvezmény több fokozat (oklevél) megszerzéséhez is igénybe vehető, azzal hogy az e bekezdésre tekintettel igénybe vett támogatási idő összesen a négy félévet nem haladhatja meg.

A 15/2006. (IV. 3.) OM rendelet 2014. június 1. – 2016. augusztus 12. közötti időállapota szerinti 2. számú mellékletének vonatkozó rendelkezései alapján élelmiszermérnöki alapképzési szakon a képzési idő félévekben 7 félév.

A jelenleg is hatályos 18/2016. (VIII. 5.) EMMI rendelet 3. számú melléklet kapcsolódó rendelkezése alapján élelmiszermérnöki alapképzési szakon a képzési idő félévekben 7 félév.

A panaszost tájékoztattuk továbbá hivatalunk hatásköri szabályairól, valamint a jogorvoslati lehetőségeiről. (XIII/93/2020/OJBIT)

Az államilag támogatott félévek nyilvántartására az Oktatási Hivatal által üzemeltetett Felsőoktatási Információs Rendszerben kerül sor. Ezen nyilvántartásba az adatokat a felsőoktatási intézmény szolgáltatja, így amennyiben a hallgató kifogásolja az itt feltüntetett adatokat, első körben a felsőoktatási intézményhez szükséges fordulnia.

Egy panaszos egy felsőoktatási intézmény eljárásával kapcsolatban élt panasszal. Beadványában előadta, hogy a 2019/2020. tanév első félévében a képzésben tapasztalt hiányosságok miatt kérte 2019. október 2-án a hallgatói jogviszonyának megszüntetését. A panaszos emellett arra vonatkozó kérelmet nyújtott be, hogy a félév elején felvett tantárgyak után befizetett összeget, valamint az utólagos félév aktiválás költségét az Egyetem utalja vissza részére. A hallgatói jogviszonyát a felsőoktatási intézmény megszüntette, azonban a költségeinek megtérítését megtagadta. Utólagosan jutott a volt hallgató tudomására, hogy ezen félévét aktívként tartják nyilván a felsőoktatási információs rendszerben (a továbbiakban: FIR), amely a panaszos szerint jogszerűtlen.

A beadványozót az alábbiakról tájékoztattuk. A végrehajtási rendelet rendelkezik a FIR-rel kapcsolatban. A 24. § (1) bekezdése szerint az Oktatási Hivatal az Nftv. 68. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott hatósági ellenőrzés során vizsgálja különösen az intézményi dokumentumokban, a működési engedélyben foglaltak megtartását, a felsőoktatási intézmény tanulmányi adminisztrációs tevékenységének jogszerűségét, valamint a FIR-be való adatszolgáltatási kötelezettségének teljesítését.

A végrehajtási rendelet 28. § (1)-(3) bekezdései szerint a felsőoktatási intézmény a hallgatói, doktorjelölti jogviszony létrejöttétől számított tizenöt napon belül bejelenti a hallgató, doktorjelölt személyes adatait, a hallgatói, doktorjelölti jogviszony adatait a FIR-be. A felsőoktatási intézmény a hallgatónak, doktorjelöltnek a FIR-ben nyilvántartott személyes és jogviszony adataiban bekövetkezett változását – a felsőoktatási intézmény által üzemeltetett nyilvántartó rendszerben történt átvezetést követő tizenöt napon belül – bejelenti a FIR-be. Ha a felvételt nyert jelentkező képzési adataiban (így különösen: szak, munkarend, nyelv, képzési hely, költségviselési forma) a beiratkozási időszakban változás történik, a felsőoktatási intézmény a FIR-be először a besorolási döntés szerinti képzési adatokat, majd a változást jelenti be.

A végrehajtási rendelet 31. § (1)-(3) bekezdései szerint a Hivatal a FIR-ben tartja nyilván az államilag támogatott és az állami (rész)ösztöndíjas formában eltöltött tanulmányi időt. A Hivatal a FIR útján félévre vonatkozóan tájékoztatja a felsőoktatási intézményeket a hallgatóik által igénybe vett államilag támogatott, illetve állami (rész)ösztöndíjas félévek számáról. A felsőoktatási intézmény – jogszabályban meghatározott esetben – intézkedik a hallgató államilag támogatott, illetve állami (rész)ösztöndíjas finanszírozási formáról történő átsorolásáról. A felsőoktatási intézmény a (2) bekezdés szerinti átsorolásról szóló döntés véglegessé válását követő tizenöt napon belül bejelenti a FIR-be a hallgató átsorolásával kapcsolatos adatokat.

A végrehajtási rendelet rendelkezik továbbá a félév megkezdését követően a bejelentkezés visszavonásáról is. Az 51. § szerint az Nftv. 45. § (2) bekezdésében foglaltak kivételével a hallgató – a felsőoktatási intézmény szabályzatában meghatározottak alapján – az Nftv. 42. § (5) bekezdése szerinti bejelentkezését a félév megkezdését követő egy hónapon belül, de legkésőbb október 14-ig, illetve március 14-ig visszavonhatja, vagy a beiratkozást követően ugyanezen időpontokig kérheti a

tanulmányai szüneteltetését. Ha a beiratkozást vagy a bejelentkezést követően a hallgató ezen időpontokig nem kéri tanulmányainak szünetelését, illetve nem szünteti meg a jogviszonyát, az adott félév aktív félévnek minősül és a magyar állami (rész)ösztöndíjjal támogatott képzés feltételeinek vállalásából következő vagy a képzési szerződésben foglalt kötelezettségeket keletkeztet a tanulmányi kötelezettségei teljesítésére tekintet nélkül. Ha a hallgató tanulmányait szünetelteti vagy nem jelentkezik be és ez nem eredményezi a hallgatói jogviszony megszűnését, az adott félévet passzív félévként kell nyilvántartani.

Tekintettel arra, hogy a panaszos később a 2019/2020. tanév őszi félévének tudomására jutott aktív státuszával kapcsolatban még nem merítette ki a jogorvoslati lehetőségeit, ezért tájékoztattuk az erre vonatkozó lehetőségekről. (XIII/427/2020/OJBIT)

Minden évben több megkeresést kapunk gyermekgondozási díjban részesülő hallgatót megillető önköltségmentességgel kapcsolatban. Ezen kedvezmény azonban 2007-ben kivezetésre került a jogszabályokból.

Egy édesanya azzal kapcsolatban kért tájékoztatást, hogy önköltséges képzésben részt vevő hallgatóként jogosult-e önköltségmentességre figyelemmel arra, hogy tanulmányai megkezdését követően gyermeke született.

Kérdésével kapcsolatban a következőkről tájékoztattuk a panaszoszt, hogy a térítési és juttatási rendelet 36. § (1) bekezdése szerint az a hallgató, aki

a) 2006. december 31-je előtt létesített hallgatói jogviszonyt és

aa) költségtérítéses képzésben vett részt és a félév (oktatási időszak) első napján terhességi-gyermekágyi segélyben, gyermekgondozási segélyben, gyermeknevelési támogatásban vagy gyermekgondozási díjban részesült, vagy

ab) közismereti tanári vagy hittanár-nevelő szakon egyszakos tanári oklevéllel már rendelkező magyar állampolgárságú hallgatóként második közismereti tanári szakképzettség megszerzésére irányuló szakon az adott tanári szak képesítési követelményeiben meghatározott időtartamban folytat tanulmányokat, és

b) a félév (oktatási időszak) első napján az aa) vagy az ab) pontok szerinti feltételeknek eleget tesz, azon a szakon, szakképzésben, melyben e rendelet hatálybalépése előtt az aa) vagy az ab) pont alapján korábban költségtérítés-mentességben részesült, a b) pont szerinti félévben (oktatási időszakban) költségtérítés fizetésére nem kötelezhető.

A fentiek értelmében az a hallgató nem kötelezhető költségtérítés (önköltség) fizetésére, aki 2006. december 31. előtt létesített hallgatói jogviszonyt, költségtérítéses képzésben vett részt, és a rendelet hatályba lépését megelőzően a rendeletben foglalt feltételeknek megfelelően költségtérítés-mentességben részesült. A rendelet 37. § (1) bekezdése értelmében e rendelet – a (2)-(3) bekezdésben foglaltak kivételével – 2007. augusztus 1-jén lépett hatályba. Ennek megfelelően csak azok a hallgatók jogosultak például GYES-re hivatkozással önköltség-mentességre, akik 2007. augusztus 1. előtt is jogosultak voltak rá.

Tájékoztattuk a hallgatót továbbá, hogy az Nftv. rendelkezik a finanszírozás formáiról. A 46. § (1) és (3) bekezdése szerint a költségviselés formája szerint a felsőoktatási képzésben részt vevő lehet magyar állami ösztöndíjjal támogatott hallgató, magyar állami részösztöndíjjal támogatott hallgató, illetve önköltséges hallgató. A magyar állami ösztöndíjjal támogatott hallgató képzésének jogszabályban

meghatározott költségét, valamint a magyar állami részösztöndíjjal támogatott hallgató képzési költségének felét az állam, az önköltséges képzés költségeit a hallgató viseli.

Felhívtuk a beadványozó figyelmét, hogy az Nftv. 43. § (3) bekezdése szerint a hallgató a felsőoktatási intézmény irányába teljesítendő fizetési kötelezettségének teljesítéséhez részletfizetési kedvezményre, halasztásra, mentességre a szervezeti és működési szabályzatban foglalt feltételek és eljárás szerint a rektornak – a fenntartó tájékoztatása mellett meghozott – döntése alapján jogosult. Az intézmény által előírt részletszabályokról a felsőoktatási intézménynél helyben tájékozódhat.

E rendelkezés alapján a panaszos az intézménytől kérheti az önköltség elengedését, mérséklését, esetleg részletfizetési kedvezményt. Ezeket azonban az intézmény nem köteles megadni. Az erre irányuló eljárás részleteinek az intézmény térítési és juttatási szabályzatában nézhet utána, illetve az intézménynél célszerű azt megérdeklődni. Tájékoztattuk továbbá arról is, hogy kérdéseivel felkeresheti a Diákhitel Központot is. (XIII/72/2020/OJBIT)

Egy panaszos szintén a GYES alatti önköltségmentességgel kapcsolatban kért tájékoztatást. Jelezte továbbá, hogy további diákhitelt nem engednek részére folyósítani.

A fenti szabályokon túl tájékoztattuk a beadványozót az Nftv. 43. § (3) bekezdésében foglaltakról, vagyis hogy kérelmével a rektorhoz fordulhat. A 83. § (4) bekezdés szerint a szervezeti és működési szabályzatban kell meghatározni azokat a szabályokat, amelyek alapján a rektor dönt az önköltséges képzésben részt vevő hallgató esetén a tanulmányi eredmények alapján járó és a szociális helyzet alapján adható kedvezményekről, a részletfizetés engedélyezéséről. Az intézmény által előírt részletszabályokról a felsőoktatási intézménynél helyben tájékozódhat. E rendelkezés alapján a panaszos az intézménytől kérheti az önköltség elengedését, mérséklését, esetleg részletfizetési kedvezményt. Ezeket azonban az intézmény nem köteles megadni.

Tájékoztattuk továbbá, hogy az Nftv. 59. § (1) bekezdés f) pontja szerint megszűnik a hallgatói jogviszony, ha a hallgató hallgatói jogviszonyát – fizetési hátralék miatt – a rektor a hallgató eredménytelen felszólítása és a hallgató szociális helyzetének vizsgálata után megszünteti, a megszüntetés tárgyában hozott döntés véglegessé válásának napján.

Felhívtuk a figyelmét továbbá arra is, hogy a Diákhitel Központtal kapcsolatban feltett kérdések vizsgálata nem tartozik a hivatalunk hatáskörébe, ezért ezen felvetéseivel kapcsolatban nem tudunk a segítségére lenni. (XIII/418/2020/OJBIT)

Az állami ösztöndíjért „cserébe” a hallgató vállalja, hogy a tanulmányait időben befejezi, így a képzési idő másfélszeresén belül megszerzi az oklevelét. Amennyiben ez nem sikerül, akkor az általa felhasznált állami ösztöndíj 50 %-át köteles visszafizetni, illetve ezen követelményt a képzési időnek megfelelő hazai munkaviszony fenntartásával válthatja ki. (XIII/133/2020/OJBIT, XIII/304/2020/OJBIT, XIII/556/2020/OJBIT)

Egy panaszos nyelvvizsga hiányában nem tudta átvenni oklevelét, ezért az állami ösztöndíj visszafizetésével kapcsolatban kérte hivatalunk tájékoztatását.

Az állami ösztöndíj visszafizetésével kapcsolatban az Nftv. tartalmaz rendelkezéseket. A 48/A. § a)-d) pontjai szerint a magyar állami (rész)ösztöndíjas hallgató – a 48/B. §-ban meghatározottakra figyelemmel – köteles az általa folytatott, magyar állami (rész)ösztöndíjjal támogatott adott képzésen a képzési és kimeneti követelményekben meghatározott tanulmányi idő alatt, de legfeljebb a képzési és

kimeneti követelményekben meghatározott képzési idő másfélszeresén belül megszerezni az oklevelet, és az oklevél megszerzését követő húsz éven belül az általa állami (rész)ösztöndíjjal folytatott tanulmányok idejével megegyező időtartamban magyar joghatóság alatt álló munkáltatónál a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény 5. §-ában meghatározott biztosítási jogviszonyt eredményező munkaviszonyt, munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyt fenntartani vagy magyar joghatóság alatt vállalkozási tevékenységet folytatni (a továbbiakban: hazai munkaviszony), az általa magyar állami (rész)ösztöndíjjal folytatott tanulmányok idejével megegyező időtartamban hazai munkaviszonyt fenntartani az adott képzés megszűnésének napjától számítva a magyar állami (rész)ösztöndíjjal folytatott tanulmányi idővel megegyező időtartamot követő két éven belül, ha az a) pontban meghatározott határidőn belül nem szerzi meg a magyar állami (rész)ösztöndíjjal támogatott képzésben az oklevelet, vagy visszafizetni az adott képzésére tekintettel a magyar állam által folyósított 48/C. § (1) bekezdés a) pontja szerinti magyar állami (rész)ösztöndíjnak – évente a Központi Statisztikai Hivatal által megállapított éves átlagos fogyasztóiár-növekedés mértékével növelt – összegét (e pont tekintetében a továbbiakban együtt: tartozás) a magyar államnak, ha az oklevél megszerzését követően nem tart fenn a b) pont szerint hazai munkaviszonyt, illetve visszafizetni a tartozás ötven százalékának megfelelő összeget a magyar államnak, ha nem tart fenn a c) pont szerint hazai munkaviszonyt.

Az Nftv. 48/N. § (1) bekezdés a)-b) pontjai szerint a magyar állami ösztöndíj feltételei teljesítésének nyilvántartásáért felelős szerv a volt magyar állami (rész)ösztöndíjas hallgató – 48/A. § a) pontjában meghatározott határidőt megelőzően benyújtott – kérelmére a 48/A. § a) pontja alapján meghatározott feltétel teljesítésének felfüggesztését engedélyezi a külföldi felsőoktatási intézményben folytatott tanulmányokra, nyelvvizsga-bizonyítvány megszerzése érdekében felnőttképzésben folytatott tanulmányokra tekintettel.

Tájékoztattuk, hogy a kérdésével kapcsolatban további információkról az Oktatási Hivatalnál vagy a <https://www.oktatas.hu/magyar-allami-osztondij> portálon tájékozódhat. (XIII/148/2020/OJBIT)

A hallgatói költségviselés formái közül az önköltséges hallgatók fizetnek azon szolgáltatásokért, amiket az állami ösztöndíjas képzésben résztvevő hallgató esetén az állam térít meg. A kreditárányos önköltséggel kapcsolatban nem rendelkeznek a felsőoktatási jogszabályok, így azt a felsőoktatási intézmények autonómiájuk keretében maguknak szabályozhatják, illetve az ilyen irányú méltányossági kérelmekről is saját hatáskörben hozhatnak döntést.

Egy panaszos a felsőoktatási intézményhez kérelmet nyújtott be azért, hogy a teljes önköltségi díj megfizetése helyett kreditárányosan rendezze tanulmányai költségeit. Az intézmény méltányossági döntésében azzal utasította el, hogy a panaszos nem merítette ki a képzési idejét.

A hallgató által rendelkezésre bocsátott információk alapján, a kapcsolódó jogszabályokra tekintettel a következőről tájékoztattuk. A panaszos a teljes önköltség megfizetése alóli kérelmét méltányossági kérelemként nyújtotta be, és mint ilyen, méltányossági kérelemként utasították el. Hivatalunk állásfoglalása szerint a hallgatóra nézve méltányos döntés mellőzése nem jogsértő akkor, ha a döntés egyébként megfelel a jogszabályok előírásainak.

A beadványban foglaltakkal kapcsolatban oktatási jogsérelmet nem tudunk kimutatni, ezért az ügyet lezártuk. Felhívtuk a hallgató figyelmét, hogy az önköltség megfizetésére vonatkozó rendelkezésekről a hallgatói jogviszonyának létesítésekor kötött képzési szerződéséből, valamint a felsőoktatási intézmény belső szabályzataiból tájékozódhat. (XIII/100/2020/OJBIT)

Egy panaszos azzal kapcsolatban élt panasszal, hogy egy felsőoktatási intézményben a teljes önköltség összegét követelik tőle, holott bizonyos létesítményekhez korlátozott a hozzáférése. Tájékoztattuk a hallgatót, hogy az Nftv. 43. § (3) bekezdése alapján az önköltség összegének csökkentése tárgyában kérésével a rektorhoz fordulhat. (XIII/226/2020/OJBIT)